

Mitt livet

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

BROMARV | EKENÄS | SNAPPERTUNA | TENALA

NR 2
2015

Läs om:

MITT I LIVET –
också
I FRAMTIDEN?
s. 10-12

I TJÄDER-
GÖMSLET
s. 14-16

SNAPPERTUNA
timmermän,
skurkar och helgon
s. 18-20

Johannes 15:5

Jag är vinstocken, ni är grenarna.
Om någon är kvar i mig och jag i
honom bär han rik frukt: utan mig
kan ni ingenting göra.

Kyrkan mitt i byn

Äntligen, snart...

Den hoppfullaste av årstider är här och kanske den mest efterlängtade. Tiden då allt levande tinar upp och minsta lilla liv börjar spira medan man fortfarande har det finaste kvar – sommaren. Den, som tenderar att bli kortare ju längre den egna livslinjen blir. Själv är jag ändå fortfarande som ett skolbarn som varje vår längtar lika intensivt till det oändligt långa och fria sommarlovet (semestern), då jag får lägga ifrån mig klocka och kalender och sova ut. Det är tiden då jag tror att jag ska läsa mycket, äta hälsosamt, göra något nytt och motionera som jag borde. Men mest av allt läsa och vila.

Det blir ju inte alltid så. Och det är lika för oss alla. När livet blir tillkrånglat – vilket då och då är fallet – handlar det förmodligen i stället om att ila, hinna, räcka till och orka, trots att det råkar vara den vackraste årstiden eller dags för välförtjänt semestervila. Att öva sig i förnöjsamhet och förmåga att sunt hantera varje läge är sannolikt en av människans svåraste utmaningar. Det finns gott om lägen som är svåra att gilla.

Två somrar i rad försökte jag läsa igenom Owe Wikströms bok *Långsamhetens lov*. Att jag inte kom i mål berodde vare sig på att boken var tråkig eller speciellt tjock. Inte heller på att semestern var för kort eller på koncentrationsproblem. Nej, tvärtom.

Det finns böcker, som man känner något slag av helig respekt inför, böcker som man vet att man måste läsa långsamt, kanske högst

två sidor om dagen, lägga ifrån sig mellan varje stycke för att låta tankarna gå som de vill, backa några sidor och läsa om, fundera. Böcker, som rör vid bekanta tankestråk, sådana som ligger lite småslumrande och behöver väckas upp, böcker som utvecklar och fördjupar och puffar en ett litet fjät närmare den nödvändiga kännedomen om sig själv. Sådana böcker

måste läsas långsamt, nästan med andakt. Sådana böcker vill man att räcker länge. När de väl är genomlästa är de fullritade med streck och utropstecken i marginalerna. För mig är *Långsamhetens lov* en sådan bok.

Nåväl, tredje sommaren fixade jag det, för att jag började läsa där jag slutat året innan. Bevisligen ägnade jag mig åt långsam läsning, något som författaren själv också uppmanar till (citatet på sidan 21). Den boken gillar jag fortfarande.

I det här numret av *Mitt i livet* bjuder vi på många ord. Som läsare hittar du vilsam läsning med näring för den inre människan, men också konkret matnyttigt och läckert spanskt för gommen. Här finns analys, lästips för semestern och en hel del förslag på evenemang och tillställningar att delta i. Kanske har du möjlighet att åka med på en ordnad utfärd, eller kanske delta i en familjepicknick med hela familjen. Eller också har barnen blivit så stora att de vill åka på läger.

För att inte tala om alla tillfällen att njuta skön musik i våra skuggsvala kyrkor; lunchkonserter, kvällskonserter och maffiga Ekenäs sommarkonserter med den alltid lika förträffliga öppningskonserten med fritt inträde. Välkommen, vad du än väljer!

Med önskan om en meningsfull sommartid för oss alla.

YVONNE LINDSTRÖM
redaktör

Innehåll:

Redaktörens spalt.....	2
Ledaren: Sammanhang och mening.....	4
Post till pastor Tomas.....	5-7
Kyrkan mitt i byn.....	8-9
Mitt i livet – också i framtiden?.....	10-12
Fascinerande ord.....	13
I tjädergömslet.....	14-16
Kunskap är kraft.....	17
Snappertuna kyrka. Timmermän, skurkar och helgon.....	18-20
Högmässor och gudstjänster.....	22-23
Musik och körer.....	24-25
Barn, familj, skolbarn och konfirmander.....	26-28
Församlingsutfärd till Örö.....	29
Diakoni, kretsar, mission och bistånd.....	30-31
Missionsprojekt som församlingen stöder.....	32-33
Recept.....	34-35
Minki: Atmosfären här är så god.....	36-38
Personalens kontaktuppgifter.....	39
Manna.....	40

Gilla oss på facebook!

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING
För oss som tror att Gud är med mitt i livet

MITT I LIVET

Första årgången
Nr 2/2015

Ansvarig utgivare:

Ekenäsnejdens sv. församling/Anders Lindström, kyrkoherde,
0400-527 488, anders.lindstrom@evl.fi

Adress: Larssonsvägen 1, 10600 Ekenäs

REDAKTION

Redaktör: Yvonne Lindström (044-508 1527), yvonne.lindstrom@evl.fi

Redaktionsteam: Anders Lindström, Staffan Söderlund, Tuija Wilman, Monica Cleve, Ann-Sofi Storbacka, Markus Andersson

Mitt i livet är Ekenäsnejdens sv. församlings informationstidning. Den utkommer 4 ggr/år och postas till medlemshushållen i församlingen. Tidningen är tryckt på miljövänligt papper. Upplaga 6500 ex.

Färbild: Markus Andersson

Layout: Ekenäs TypoGraf/CW | **Tryck:** Paino-Kaarina Oy

NÄSTA NUMMER utkommer i mitten av augusti 2015.

Obs! Om du inte får tidningen till din hemadress eller med felaktiga adressuppgifter, ta kontakt med redaktören.

MISSA INTE

Gratiskonserter i form av matinéer, den sena musik-andakten med låtar ur Jesus Christ Superstar och naturligtvis festkonserten (10 €) och festhögmässan...

Läs mer
på sid 24!

SOMMARENS UTFÄRDER

Under sommarmånaderna arrangeras flera utfärder, bl.a. till Örö.

Läs mer på sid 29!

KOM MED!

Familjepicknick på turné med program för hela familjen.

Läs mer på sid 28!

MIDSOMMAR

Fira midsommardagen på Ramsdal med gudstjänst i det fria och gemensam lunch.

Läs mer på
sid 22!

Midsommarsamling
på Frihöjd / Tenala
19.6 kl. 19.
Arr. Slef.

SOMMARSAMLING I TROLLSHOVDA

Torsdagen den 23.7 kl. 18.

Välkommen till sommarsamlingen i Trollshovda med andakt och allsång i kapellet, varefter Trollshovda skolhusförening serverar kaffe. Staffan Söderlund, Pia Nygård och Börje Gröning medverkar.

SOMMARKONSERT

med familjen Gräsbeck
Söndag 26.7 kl. 16
i Bromarvs kyrka.

LUNCHKONSERTER

med fritt inträde i flera kyrkor.

Läs mer på sid 25!

Nyhet!

SOMMARKLUBB

för 7-10-åringar
de två första
veckorna i juni.

Läs mer på sid 28!

FÖRSTAKLASSISTERNAS

skolstart välsignas i Ekenäs,
Tenala & Bromarv.

Kolla tidpunkterna
på sid 26!

FAMILJE LÄGER

Ramsdal 6-8.7

Anmälning senast 16.6.

Läs mer på sid 28!

UTFÄRD TILL KOSKI KYRKA

Söndagen den 19.7.

Avfärd från Bromarvs kyrka kl. 9 och Tenala kyrka kl. 9.20. I Koski firar vi tvåspråkig gudstjänst kl. 10. Efteråt serverar Koski byråd kaffe.

Välkommen med!

SOMMARLÄGER FÖR BARN

Läger för årskurserna 1-3 på Ramsdals lägergård 29.6-1.7

Tema: Livets träd

Anmälningar senast 16.6 till Tom Blomfelt

Max 20 barn ryms med.

Läger för årskurserna 4-6 på Ramsdals lägergård 1-3.7

Anmälningar senast 18.6 per sms till Kjell Wikström eller

Markus Andersson.

Max 25 barn ryms med.

SLEF:s sommarläger för barn på Frihöjd i Tenala 5-7.7

Anmälningar senast 28.6 till T. Anttila (040-846 7552)

SOMMAR- CAFÉER

Allsång och servering
en torsdag/månad kl. 14 i
Ekenäs församlingshem:
11.6 - 9.7 - 13.8

TRADITIONELL GUDSTJÄNST

vid kolmilan i
Malmbäcka
den 6.9.

FRILUFTSGUDSTJÄNST VID MUSEIGÅRDEN

Söndagen den 7.6. kl. 10.

Vi firar friluftsgudstjänst vid Museigården i Tenala, Staffan Söderlund och Tenala spelmannslag medverkar.

Efteråt serverar Tenala Marthaförening kaffe.

Den som behöver skjuts kan kontakta betjäningsspunkten i Tenala (019-2450550). I händelse av regn blir gudstjänsten i kyrkan.

Välkommen!

MUSIKANDAKT I SNAPPERTUNA KYRKA

Söndagen den 23.8 kl. 18.

"Från renässans till barock"
- orgelmusik från tiden när
Raseborgs slott var bebott.

Anders Storbacka, orgel.
Ann-Sofi Storbacka, andakt
och musikalisk guide.

SAMMANHANG OCH MENING

Vi har idag fler detaljkunskaper än förr. Vi följer lätt med i trendernas riktning. Någon vet allt om att springa maratonlopp, en annan känner till örtodlingens knep och någon vet allt om den engelska fotbollsligan. Allt detta ger någon form av innehåll i livet. Vi är intresserade av olika ting.

Kan man jämföra religion och tro med det ovannämnda? Är tro ett specialintresse, eller handlar det om något annat?

Vad är teologi?

Under medeltiden hade universiteten fyra fakulteter: teologi, juridik, medicin och filosofi. Teologin var den högsta av vetenskaperna. Teologin samlade kunskap. Genom denna samlade kunskap såg man olika bitar av Gud.

Teologin har sedan genom åren förändrats, fördjupats och fått nya tyngdpunkter. Men teologin har alltid bibehållit ett helhetsperspektiv. Det har handlat om livets stora frågor: meningen, etiken, skulden, kärleken och döden. Teologin har interagerat med samtida forskning och nya rön och stundom har diskussionens vågor gått höga. Inom teologin har orden, uttrycken och tolkningarna modifierats men helhetsperspektivet bevarats. Tro och religion är inte i egentlig mening ett specialområde i livet. Det handlar om helheten och livsinnehållet och etiken. Om hoppet, om det innersta varifrån skratt och gråt kommer.

Församlingen står för ett övergripande sammanhang utifrån uppdraget att förvalta den kristna tron och skapa nya relevanta uttryck för tro och mening.

Församlingen följer med i livet från vaggan till graven. För individen är den konkreta situationen, det konkreta livsvägskalet det vik-

tigaste. I den nedslagspunkten är helheten samlad och innesluten i det stora sammanhang som omger oss. Samtidigt fortgår verksamheten i församlingen vid många olika mötesplatser, med andra frågor och upplevelser. Församlingens uppgift är att se till helheten, och att förverkliga den i nya och gamla mötesplatser på ett individuellt plan.

Vad är sökande efter sammanhang?

Enligt organisationsutvecklingsteorier bör människan erfara en känsla av sammanhang och mening för att må bra och kunna fungera på ett bra sätt. Mening och sammanhang är grundläggande byggstenar som dagligen påverkar oss, men som sällan lyfts fram i vardagsdiskussionen.

Den kristna tron har ett helhetsperspektiv. Det handlar om mening och sammanhang. Sammanhanget jag syftar på har sitt ursprung i insikten om att livet är en gåva av Gud och att varje människa har ett unikt värde. Kristen tro är en dynamisk gemenskap där det unika alltid har en plats. Meningen handlar om nuet, livet här just nu, med ett såväl historiskt som ett framtida perspektiv.

Tro på Gud kan svårligen helt definieras. Vi säger att det är en känsla eller förvisning eller trygghet. Det vi säger idag kanske har annan tyngdpunkt i morgon. Tro på Gud är ett sätt att hantera livets frågor, att sträcka sig i en bestämd riktning för att finna sammanhang och mening. Som teologin alltid gjort. Individuellt men samtidigt kollektivt.

ANDERS LINDSTRÖM
Kyrkoherde

POST TILL

Text: MONICA CLEVE

Ekenäs, sommaren 2015

Hej Tomas,

Tack för din bok "Det händer när du vilar". Boken fick mig att stanna upp ett tag och tänka på vad vila betyder för mig. Det hjälpte att läsa, läsupplevelsen var fridsam i sig trots iveren att strecka under och skriva ut fråge- och utropstecken. Det här inte alldeles vilsamma sättet att bearbeta en text har jag fått i arv, min fars texter var synnerligen väldekorerade.

Du lyfter fram det tredje budet som en nödvändighet, att vila ett helt dygn i veckan och det är jag så glad över. Du skriver att vilan är vår stora gåva och möjlighet samtidigt som den är en utmaning och en paradox. Boken skrev du under en sabbatsperiod i ditt liv, tankar kring vilans stora mysterium och dess egentligen enkla sanning.

▶▶▶

I boken "Väder, vind & livets allvar - en brevväxling" samtalar du med Martin Lönnebo. Det är också en vilsam läsning om livets lätthet och allvar. Ni delar med er ur erfarenhetens brunn av rättfram levnadskonst. Bejakandet av det enkla mitt i det svåra lyser avskalat men oerhört starkt. Korrespondensen saknar höga brösttoner och breven avlöser varandra ett efter ett som lugna hjärtslag.

Ett annat samtal i bokform mellan två bröder som också har berört mig är det mellan Göran Skytte och Wilfrid Stinissen. Boken "Ansikte mot ansikte - ett samtal om kristen tro" bjuder även den på vilsamma tankar. Har du läst den? Kapitlet som heter "En katedral av grus" tröstar redan i inledningen med orden: "Hur fattigt det än är, kan det bli oändligt rikt". Broder Wilfrid räknar med misslyckanden och ser dem som möjliga välsignelser till något gott, även en större ödmjukhet.

I din "vilobok", du får ursäkta min prosaiska benämning är det särskilt uppfriskande att läsa om de livgivande andhämtningspauserna. Du skriver om vilominnen som finns lagrade som hörselminnen långt inne i öronsnäckans djup. Du nämner helgmålsringningen, lördag kväll klockan aderton och då händer det att jag påtagligt starkt minns och hör klangen av kyrkklockorna i kyrkbyn där smultronstället fortfarande väntar. Sommarens grönska, de ståtliga kejsarkronornas siluetter mot den rödmålade husväggen och värmen en blåhimmelsdag utan oro och bekymmer. Barndomsminnen är en andakt i sig. Mamma brukade stanna upp och be oss barn att lyssna: "Hör, kyrkklockorna!"

Du beskriver i boken något jag skulle vilja kalla för själslivets rytmiska karaktär. Vårt behov av en vilorytm, en hjärtats sinusrytm. Vårt behov av att se skillnaden mellan arbete och vila, var- och helgdag. Vilan som är en del av skapelsen, dess rytm och mening liksom det finns en mening med himmel, fåglar och gräsmattor. Jag samtalade nyligen med en god syster till mig som var synnerligen fascinerad över gräsmattans många möjligheter. För henne är den gröna, friska färgen livsbejakande, den nyklippta gräsmattan väldoftande och vilan exceptionell för kroppen på skapelsens matta.

Tomas, jag har blivit allt mer övertygad om behovet av vila och ställtid. En paus om än helt kort gör det lättare att sortera sinnesintrycken och släta ut anletsdragen. Många av oss släpar på för mycket bagage. Varför inte

släppa taget om kappsäcken, lämna bort? Våga bli burna istället. Du är inne på samma tankegångar då du skriver om överlåtelsen, om att få falla i Herrens händer. Kännbara förluster och misslyckanden kan också ge näring för det andliga livet för är det inte just då som Gud är större? Du skriver att vi inte väljer smärtan men vi kan välja förhållningssättet till den. Rytmen igen, växlingen mellan mörker och ljus från hjärtslag till hjärtslag.

Det var skönt att få läsa om det härliga sofflocket och visst är den en beprövad gränsöverskridande generationsmöbel. Det händer att mina korta tupplurer på gula soffan ger både ny kraft och ett lättare sinne. Kroppen utsträckt, ögon som blundar, en vilans sanning. Människan vid Medelhavet tror fortfarande på siestans hälsobringande effekter. Redan Aristoteles visste det och nyare forskning poängterar sinnenas vilsamma samverkan. Trötta ögon, dålig hörsel, värk i kroppen, täppt näsa och dåliga smaklökar kureras inte med vila men minnet och sinnet får en välbehövd paus.

Du skriver att ansvaret för livet är kopplat till vilan. Då Gud vilade på den sjunde dagen hämtade han andan (2 Mos31:17). Gud skapade vilan för att vi inte skulle vara trötta och träsiga. Vår gode Gud skapade vilan så att människan skulle ha inre lugn, klarhet och frid. Det är gott att bli påmind om Herrens fridshälsning och välsignelse.

Slutligen vill jag nämna "Ulf Lundell" som jag lyssnade mycket på i min ungdom. Jag har också vilat en sommareftermiddag på "Tantolundens golv av gräs". Broder Ulf har diktat så mycket av känslövärde och visst är hans ord "det är lugn i natt i människonatt" en vilsam bön i sig.

Med långsam flaskpost och bekymmerslösa tankar,
Monica

KYRKAN

mitt i byn

Text: ANDERS LINDSTRÖM

Mitt i byn – en kväll vid helgmål. Vi ser dem som en del av gatubilden i våra städer och ute på landsbygden, i kyrkbyarna och ibland vackert belägna uppe på höjder. Vi ser dem. De har alltid funnits där. Någon har låtit bygga dem. Någon har tagit hand om dem.

Dessa murar, dessa torn och dessa salar. Än har inte klockklängen tystnat. Varje söndag och varje helgmål när klockan blir 18 på lördag kväll ringer klockorna över bygden. Människor har kommit och gått. Tidevarv ersatts av tidevarv. Och någon säger att tiderna har förändrats. Vad har förändrats? Vem har förändrats?

En klocka klingar över bygden. Någon kör förbi med rasande fart. Det tjuiter i däck. Imponerar på någon, förskräcker en annan. Någon annan stannar upp och lyssnar i kvällen. Sång? Skratt? Sorl? En annan har bråttom med middagen, att lägga den sista handen vid dukningen, att tända ljusen. Någon släntrar iväg längs vägen med en liten väska och ett blompaket och klockan klingar över bygden. Dörren öppnas välkomnande och klockan har ringt färdigt.

Snart sänker sig skymningen och solens strålar färgar molnen röda och orange. Någon står och tittar ut mot vattnet, står stilla och funderar. Livets gång, dag efter dag. Stunder som fylls med olika innehåll.

Kvar står byggnaden, reslig mitt i allt liv som snurrar runt. Oberoende av väder och vind. Någon har låtit bygga dem. Någon har tagit hand om dem. Dessa murar, dessa torn och dessa salar.

Kyrkan finns ännu mitt i samhället. En byggnad som människor byggt för den goda sakens skull. För hoppet och modet. Kyrkan är en plats man samlats i när sorgen drabbat eller när livet visat sig från

sin glädjefulla sida. Allt mera har kyrkan blivit varje människas – byggnaden som tidigare generationer byggt och som vi nu förvaltar. Men hur ser framtiden ut? Kommer klockorna att fortsätta klinga? Hur kommer utvecklingen att bli?

När jag tänker på alla fyra kyrkor som finns på vår församlings område är det med vördnad jag skänker tidigare generationer mina tankar av tacksamhet. Kyrkorna är en av de viktigaste kulturbärarna i vår stad. Kyrkorna är uttryck för vårdandet av det centrala i vår kristna tro - förlåtelse, mod och hopp.

I kyrkornas hägn kan var och en vara sig själv, innesluten i gemenskapen men med en subjektiv infallsvinkel på tron och livet. Detta är folkkyrkan i ett nötskal. En stor gemenskap som lever och utvecklas därför att det subjektiva och individuella har en plats. En gemenskap av kravlöshet och frihet. Folkkyrkotron kan te sig diffus men samtidigt också öppen och omslutande. Ingenting är främmande för Gud.

Men om man inte vill tillhöra gemenskapen. Om man vänder kyrkan ryggen och drar sig ur. Vad händer då? Folkkyrkotanken och folkkyrkan bygger på ett solidariskt delande. Gemenskapen är stor och öppen och kyrkan verkar mitt i livet. Folkkyrkan är lik den bild av församlingen som målas upp i 1 Korintierbrevet där församlingen jämförs med en kropp där varje del har sin behövliga uppgift för att allt skall fungera och där var och en har lika värde. På samma sätt finns det uppgifter för många (olika) i folkkyrkan. En del är mer aktiva och andra mindre. En del vill solidariskt stöda kyrkan och dess uppgifter, andra tar aktivt del i det som sker. På detta sätt har det varit genom åren.

Betraktar man Finlands ev.luth. kyrka nationellt har tiderna förändrats. Flera har lämnat kyrkan än de som anslutit sig. Detta påverkar på sikt hur kyrkan kan verka. Den som lämnat kyrkan och inte vill dela gemenskapen har fattat ett beslut med konsekvenser. Dörren in till församlingen är ändå alltid öppen för var

och en som vill komma med. Den har inte stängts på insidan av kyrkan, utan på utsidan av den som lämnat kyrkan. Motiven att lämna kyrkan kan vara många och svåra att katalogisera, men beslutet får konsekvenser. Skall vi ha kyrkan kvar? Skall våra kyrkor stå kvar i våra samhällen? Utan solidaritet kan detta inte ske. Genom att stänga dörren till kyrkan och lämna den, upphör det gemensamma delandet, man tar avstånd från att kyrkan skall finnas i framtiden, att verksamheten fortsätter och vårdandet av kulturarvet kontinuerligt kan ske.

Vill man påverka verksamheten i församlingen ges den bästa möjligheten genom att delta och vara aktiv. Varje vecka kontaktas jag av församlingsbor som kommer med funderingar och ibland konkreta idéer för hur församlingen kunde fungera mitt i livet.

Kyrkan har en viktig uppgift i samhället. Mycket av kyrkans verksamhet sker helt i det tysta. Det solidariska delandet som församlingsmedlemmarna ställer sig bakom ger möjligheter därtill. Kyrkan är en viktig kulturbärare.

Varje fungerande demokrati behöver kultur. Verksamheten bland barn, unga och familjer är viktiga stödfunktioner i samhällsbyggandet. Den infallsvinkel

som folkkyrkan har på frågor av etisk och filosofisk natur är behövlig i vårt samhälle.

Diakoni, mission och bistånd uttrycker den globala solidariteten. Livets

vägska! där vi möts i sorg och glädje får sin styrka av den kristna traditionen, inte pådyvlande men delande. Inte med hot utan genom att ge mod. Denna röst har bevarats genom tiderna. Församlingsmedlemmar har solidariskt värnat om det goda budskapet, att det skall finnas plats för det att delas och förkovras.

Det finns så mycket gott att vara glad över. Och klockorna klingar ännu över bygden. Det känns stort att vara delaktig i det som är större. Folkkyrkans gemenskap är vid och omfamnande för alla medlemmar och där finns plats för det individuella, den egna infallsvinkeln på tron. Det är befriande att veta att mångfald är rikedom och det är stärkande att veta att livet vilar i Guds hand, en gåva given för tid och rum men också för evigheten. I församlingsmedlemskapet slår man vakt om dessa värden. ■

DÖRREN TILL
KYRKAN ÄR
ALLTID ÖPPEN FRÅN
INSIDAN FÖR DEN
SOM ÅTER VILL
BLI MEDLEM.

Uttrycket "Att göra förutsägelser är svårt, särskilt om framtiden" tillskrivs flera personer, bl.a. fysikern Niels Bohr. Jag tänker nu sälla mig till siarna eller framtidsspanarna och reflektera över den lutherska kyrkans framtid.

Förändringarna kom snabbt, särskilt de oönskade. Också om församlingarna i Västnyland ännu inte har förlorat oroväckande många medlemmar har ändå det allmänna ekonomiska läget påverkat också oss. Det var nödvändigt att fatta strukturella beslut och inte bara fortsätta med att osthyvla i budgeterna.

Det tar tid att anpassa sig till förändringarna – att sakna det som har varit och att vänja sig vid det nya. Jag tar knappast någon stor risk då jag förutspår att vi kommer att vara tvungna att fortsätta med förändringar och nytänkande. Hur snabb förändringstakten kommer att bli är ändå svårare att förutse. Ett sätt att förhålla sig till förändringar är att försöka hålla fast vid det nuvarande så länge det bara är möjligt. Ett annat sätt är att söka inspiration av systerkyrkor som redan länge har fått vänja sig vid att leva med knappa ekonomiska resurser. Hur har andra klarat av medlemsbortfall och minskande budgeter?

MITT I LIVET – *också* I FRAMTIDEN?

Text: ANN-SOFI STORBACKA

Under de senaste åren har jag bekantat mig med tre församlingar som redan lever i den verklighet som kanske också kommer att bli vår. Hösten 2011 gjorde Finlands svenska prästförbund en studieresa till Berlin för att bekanta sig med hur man där har tacklat de ekonomiska utmaningarna. Vi besökte den finländska församlingen som har ett nära samarbete med en av de lutherska församlingarna i centrala Berlin. Vi kom inspirerade hem med en insikt om att man kan göra mycket med de knappa resurser som man har, om det bara finns hopp och engagemang.

Den finländska församlingen i Berlin har sitt Suomi-center i utrymmen som finns i anslutning till Passionskirche, som hör till församlingen Heilig-Kreuz-Passions-Gemeinde. Försam-

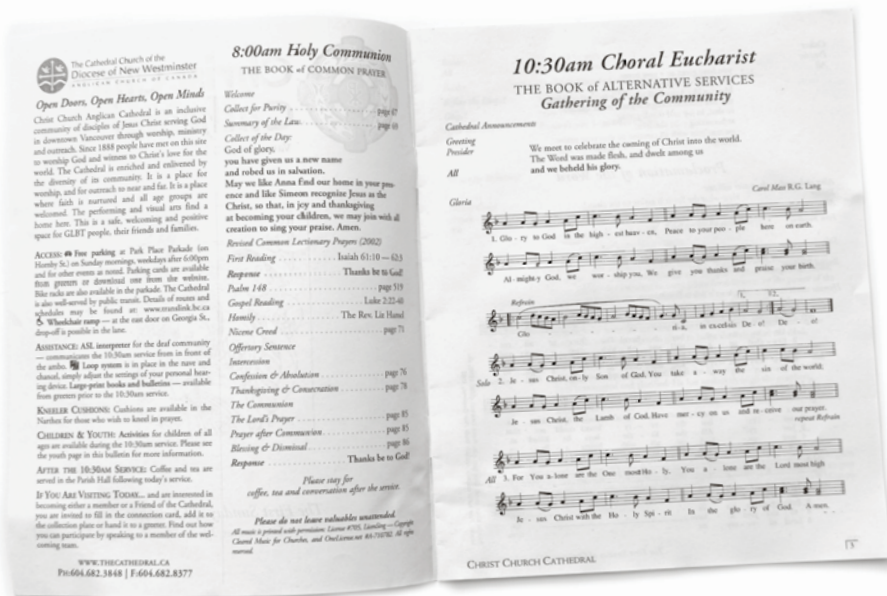
lingens krångliga namn består av en kombination av namnet på deras två kyrkor. Utgående från ett kort studiebesök är det inte möjligt att få en utförlig bild av församlingens verksamhet, men en besökare kan ändå göra viktiga iakttagelser.

Det som har stannat i mitt minne är två olika intryck jag fick av församlingen. Det ena handlar om hur man har tacklat dilemmat med två stora och dyra kyrkor mitt i Berlin. Heilig -Kreuz -Kirche påminner t.ex. om Johanneskyrkan i Helsingfors. Den är byggd på 1880-talet och skadades allvarligt av bombningarna under andra världskriget. När man i olika repriser har byggt upp och byggt om kyrkan är den i dagens läge en kombination av kyrka, utställnings- och konsertlokal och arbetsrum för både kyrkans anställda och stadens socialarbetare. I kyrkan hålls alltså både gudstjänster och konserter, sammanträden och matutdelning, flyktingrådgivning och barntimmar.

Det andra jag bär med mig därifrån är det sociala engagemanget. Bekantar man sig med församlingens verksamhet kommer man genast att lägga märke till församlingens inriktning på sociala frågor. Man arbetar med flyktingar och asylsökande, arbets- och bostadslösa. Den finska församlingen har t.ex. bidragit med över 40 000 euro för att hjälpa bostadslösa genom att tillverka och sälja minifägelholkar som är stora nog för myggor, s.k. "Mückenhäuschen". Bostadslösa kan varje onsdag under vinterhalvåret komma in i värmen i kyrkan, äta en måltid och kanske hitta något värmande att ta på sig. Man samarbetar också med en mobil klinik för papperslösa som stannar utanför kyrkan.

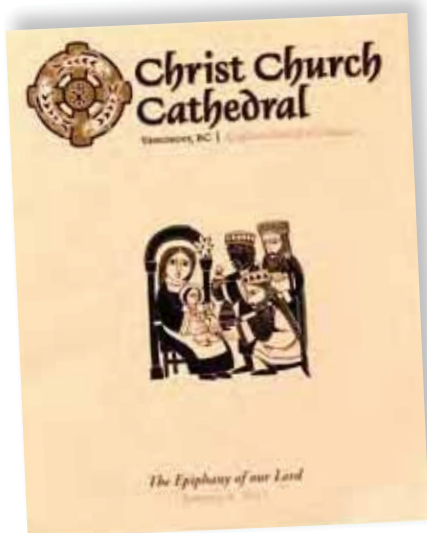

presentation bl.a. om detta: Vår församling är en trygg, välkomnande och positiv plats också för HBTQ-personer och för deras familjer och vänner.

Mina framtidsspaningar i Tyskland och i Berlin har gett mig flera hoppfulla synvinklar på vår kyrkas framtid. Den viktigaste synvinkeln handlar om att fortsätta att fokusera på kyrkans grunduppgift, som dels handlar om att fira gudstjänst och dels att göra gott för sina medmänniskor. Både i Tyskland och i Kanada har man engagerat frivilliga, som har många olika slags uppgifter att välja emellan. Alla trivs inte med att dela ut mat till bostadslösa eller att assistera vid nattvarden. I Berlin finns många diakonala uppgifter för frivilliga. Namnlistan på de medverkande i mässan i Kanada igen är imponerande lång, ca 40 personer för en mässa som besöks av ca 250 deltagare. Man hade t.ex. många lekmän som assisterade vid nattvarden och flera personer i kyrkans välkomstteam. Kyrkans framtid handlar alltså mycket om att inspirera frivilliga och att öka delaktigheten både i gudstjänsten och i det övriga församlingsarbetet.

Det är alltså viktigt att vi fortsätter med att utveckla vårt gudstjänstliv och att vi satsar på att välkomna nya medlemmar. Men exemplen från andra kyrkor visar att det kan vi göra samtidigt som vi fortsätter med diakoni, bistånd och mission. Under ett kort studiebesök hade jag inte möjlighet att bekanta mig med barn- och ungdomsarbetet i Berlin. Jag såg däremot i Kanada goda exempel på hur man kan fira den vanliga mässan så att också barnen får rum. En församling som inte satsar på barn och unga har inte någon ljus framtid.

Vår församlings motto är "Mitt i livet". Det är inte så långt från "Öppna dörrar, öppna hjärtan och ett öppet sinne". Berlinförsamlingens tema för 2015 är bibelordet "Godta varandra, så som Kristus har godtagit er till Guds ära." (Rom. 15:7). Alla säger något viktigt om vad det betyder att vara kyrka – också i framtiden. ■

Den tredje församlingen som inspirerar mig till hoppfullhet angående vår kyrkas framtid hittade jag i Vancouver i Kanada. Efter nyår tillbringade jag nästan två veckor i Kanada och besökte den anglikanska församlingen i centrala Vancouver två söndagar i rad. Jag kände mig genast välkommen i gudstjänsten, både av vänliga kyrkvårdar och av texten i gudstjänsttagandan. Det är uppenbart att man satsar på ett hjärtligt bemötande, som också gjorde att en lite stel nordbo kände sig välkommen. Gudstjänsttagandan är ett 20 sidors häfte, som görs unikt för varje söndag och är en kombination av en gudstjänstordning och ett infoblad om den anglikanska kyrkan i allmänhet

och den lokala församlingen i synnerhet. Den innehåller mycket information om församlingens verksamhet och om hur man kan bli medlem i församlingen. Ändå är den inte tungläst, man har t.ex. hittat på goda lösningar att förklara för en ovan hur man t.ex. går tillväga vid nattvardsfirandet.

Jag blev inspirerad av hur församlingen där kunde kombinera tre olika tyngdpunkter som i Finlands kyrka knappast ännu har gått att sammanföra i samma församling. Församlingens motto är "Open Doors, Open Hearts, Open Minds", dvs. öppna dörrar, öppna hjärtan och ett öppet sinne. Den anglikanska mässan satsar på liturgi och musik, man firar nattvard med stort allvar. Samtidigt är det möjligt att i ett sidokapell få förbön av särskilda förebedjare. Förbönen sker i kyrkan, under nattvarden och är samtidigt inbjudande och ödmjuk. Gudstjänsten fokuserar på nattvarden och inte på förebedjarna. Det var så befriande att se att det är möjligt att kombinera förbön och liturgiskt liv, utan att någondera tar helt över.

Hos oss brukar det vara så att en församling antingen fokuserar på ett rikt liturgiskt gudstjänstliv eller på förbön och nådegåvor. Dessutom brukar församlingar av de här slagen sällan vara sådana som lyfter fram olikheter och som välkomnar kvinnliga präster och sexuella minoriteter. Christ Church säger i sin

FASCINERANDE

ORD

Timo Laurila

Jag fascineras av ord. Så är det bara. Som yngre skulle jag aldrig ha trott att ord i sig, att producera och att använda ord på olika sätt skulle få en så betydande roll i mitt vardagliga liv. I mitt yrkesval är första tanken kanske inte heller att det skulle vara så. Trots det är det, eller kanske snarare har det av olika orsaker bara blivit så. Ändå tror jag att jag av min familj, mina vänner, arbetskamrater och kanske även av andra mindre bekanta människor uppfattas som en ganska tystlåten och fåordig person. Eftersom jag räknar mig som tvåspråkig med svenska och finska som hemspråk fördubblas mina möjligheter och utmaningar i allt som har med ord och språk att göra. En sådan människa kan omöjligen vara vare sig tystlåten eller fåordig – det är möjligt att jag har fel.

Ord är redskap. Att hantera och använda redskap kräver inläring och övning. Givetvis finns det alltid – liksom i andra sammanhang – avundsvärda människor som behärskar allt lika suveränt och detta genast. Faktum är dock att det är en utmaning att kunna använda ord rätt. Varje gång, oavsett på vilket sätt och i vilket syfte man väljer sina ord tar man en medveten risk och ändå har man alla möjligheter. Man frågar sig om man gör rätta ordval, om mottagaren förstår vad man vill säga? Vad är vårt centrala budskap? Att välja de berömda rätta orden är ett konststycke utan like. I mitt dagliga arbete som statlig tjänsteman producerar jag ofta texter som har ett visst syfte som t.ex. att sätta saker och ting i verket eller styra verksamheten åt ett visst, beordrat, överenskommet och planerat håll. Ord används också för att beskriva vad och på vilket sätt man vill utträtta vissa saker d.v.s. man åskådliggör någonting med ord för andra människor som de inte är bekanta med från tidigare. Det svåraste är trots allt att göra formuleringar och beskriva tankar som ska passa i någon annan persons mun.

Ord är lika mycket vapen som medicin. Illa valda ord kan skada, dunkla formuleringar kan föra en bakom ljustet och mörka hotfulla ord kan i sin tur skapa ångest och

Timo är kaptenlöjtnant och arbetar vid Nylands brigad. Under flera års tid fungerade han som chefredaktör för brigadens tidskrift Fanbäraren. Timo kandiderade i församlingsvalet 2014 för Ekenäsnejdens sv. församling.

illamående. Vackra och välvalda ord för framåt, tröstar, helar, uppmuntrar och gör en glad och hoppfull. Uttalade eller svävande ord däremot skapar osäkerhet och misstänksamhet. En annan dimension av användningen av ord är att man också förstår eller åtminstone genuint försöker förstå vad det är som den andra vill säga; visa den andra uppmärksamhet och på ett uppriktigt sätt vara intresserad av den andras uttalade ord. I den kristna tron har ord en framträdande och central roll i förmedlande av budskapet – ”Ordet” som det bokstavligen och kanske lite gammaldags heter.

Min förkärlek till ord och språk har längs med åren fört mig till situationer och möjligheter som jag antagligen annars inte skulle ha hamnat i eller fått. Jag har haft förmånen att vid sidan om mina egentliga uppgifter att få fungera som chefredaktör för en specialtidskrift, skriva och färdigställa en historik samt delta i en annan litterär produktion som medlem i en arbetsgrupp. Allt detta har bidragit till nya insikter, nytt kunskande – inte bara om saker och språkbruk utan också om andra människor och vårt samhälle.

Fortfarande har jag ett stort behov att utvecklas som ”ordvändare” för att bättre kunna välja och använda ord i olika sammanhang och situationer. Inte så mycket för grammatiken och innehållet – utan snarare för att bli en bättre make, pappa, son, bror, vän, arbetskamrat och medmänniska som kan välja de rätta orden och framför allt för att bli en bättre lyssnare. ■

Genomtänkt

Foto: STAFFAN SÖDERLUND

STEFAN EDMAN:

"MÄNNISKAN BEHÖVER UPPTÄCKA ATT
DET FINNS FORMER OCH FÄRGER SOM
INTE HAR SITT UPPHOV I MÄNNISKAN
OCH HENNES FABRIKER."

Foto: OLE EHRSTEDT

I TJÄDER- GÖMSLET

Text: STAFFAN SÖDERLUND

Jag ligger i skymningen och lyssnar. Ännu hör jag trafikbruset från riksväg 52, men det blir allt glesare mellan bilarna. Småfågelsången är fortfarande nästan öronbedövande. Jag ligger i ett av våra tjädergömslen. Tillsammans med några vänner har vi tre gömslen i skogarna bakom Finby i Tenala. Jag har kommit ut till gömslet omkring kl. 19. Det gäller att vara på plats före eventuella tjädrar dyker upp. Min filmkamera har jag riggat upp bredvid mig. Mikrofonen hänger i ett träd utanför. Det är aprilmånad och natten kommer att bli kall. Det känns redan om nästippen som tittar fram ur sovsäcken. Kvällsljuden hör jag genom hörlurarna som är anslutna till kameran. När jag ligger där i mörkret och bara lyssnar känner jag att jag blir ett med den omgivande naturen. Jag är inte ensam, skogen är full av liv.

Mörkret sänker sig och fågelsången tystnar efterhand. Plötsligt bryts tystnaden av kraftiga vingslag. Man kan inte ta miste, en tjäder slog sig ner någonstans där ute. Jag hör inget mer men ser framför mig hur tjädern sitter i något av de närbelägna träden. Spänningen stiger i kroppen. Tänk om den har sin spelplats utanför gömslet. Jag vet att tjädrar spelat där tidigare år. Nu är det min första natt i skogen den här våren. Jag hoppas, men kan inte vara säker på att jag får följa med tjäderspelet i gryningen. Jag slår av kameran och täcker in den så att den inte blir våt av kondens. Telefonen ställer jag in på väckning kl. 4. Jag drar sovsäcken över huvudet och somnar.

Jag vaknar före kl. 4, stänger av alarmet och försöker lyssna. Jag tycker mig höra det bekanta ljudet av en spelande tjäder men det hörs inte så bra där inne i gömslet. Jag knäpper på kameran och sätter på mig hörlurarna. Och visst är det så. Någonstans utanför gömslet spelar en tjäder. Nattmörkret som

ännu täcker in allt gör att jag inte kan se något. Men jag hör hur tjädertuppen rör sig där ute. Den sisar och knäpper och emellanåt smäller den med sina vingar så det ekar i skogen. På avstånd hör jag åtminstone ytterligare två tuppar som också inlett sitt spelande. Jag har ingen möjlighet att få tjädern i bild, men passar på att banda det mäktiga ljudet. Vissa stunder är tjädern riktigt nära mikrofonen.

När klockan närmar sig fem kan jag redan urskilja konturer i kamerans display. Jag har ställt in skärpan på en bergklack som ligger ca 30 m. från gömslet. Precis där rör sig tjädertuppen. Mörkret gör att tjäderns utseende blir förbytt. Med ens inser jag varför den har de två vita fläckarna på sitt bröst. Jag ser nämligen framför mig ett monster med två stora vita ögon. Ovanför monstrets huvud bildar tjäderns stjärtfjädrar en jätte hårman eller plym. Då tjädern kluckar hoppar bröstet och ser ut som odjurets mun. Verkligt skräckinjagande.

Det ljusnar snabbt och efter hand kan jag urskilja mera färger och det blir också lättare att filma. En tjädertupp spelar just på den plats som jag vänt kameran mot. Emellanåt skymts den av träden. Tjädern rör sig också bakom kullen där jag inte ser den. Plötsligt ser jag att tjädern inte är ensam. En tjäderhöna går och plockar bland lingonrisen. Det är hönan som får tuppen att spela så ivrigt och som lockar honom att följa än hit och än dit. Vissa stunder är tjäderparet utom synhåll och jag tror ren att det roliga är slut, men så kommer de tillbaka igen.

Morgonen är klar. Det är inte bara tjäderspelet som hörs. På avstånd hör jag tranor som vaknat. Och någonstans spelar orrarna. Med morgonljuset tilltar småfåglarnas sång. Då solens strålar söker sig fram mellan trädstammarna är fågelkören som ljudligast.

Tjäderhönan går till synes ointresserad av tuppen bara runt och äter. Då det pågått en längre stund flyger hon med ens i väg och tuppen blir ensam. Tjädertuppen fortsätter till min glädje att spela. Han kommer rent av och poserar bara 15 m från gömslet. Solen lyser upp fjäderskrudden. Den som bara sett en tjäder i all hast kan tycka att den är svart, men i verkligheten skiftar den i de mest otroliga färger. Då tuppen nu lämnats ensam blir den medveten om granntupparna och börjar söka sig mot dem. Jag kan inte längre se tjädern, men jag hör tjädertupparnas kännsbaka grova rapande ”ko-krerkorohr” då de möts vid revirgränsen och utmanar varandra.

Klockan är närmare 9 innan jag är säker på att tjäderna gett sig av. Före det vill jag inte visa mig utanför gömslet. Det är skönt att få sträcka på benen. Efter den kyliga natten värmer nu solen så skönt. Jag är salig. Jag har fått uppleva det jag kommit till skogen för att se. Nu är det bara att hoppas att också filmandet lyckats.

Efter att jag fått videokameran till min 50-årsdag har min medvetenhet om Guds fantastiska skapelse blivit en helt annan. Med kamerans hjälp kan jag nu komma så mycket närmare allt levande i naturen. Fåglar som tidigare bara varit större eller mindre fåglar har plötsligt blivit individer. Den ena vackrare än den andra. Det är inte bara bilder som fastnar på film. Djurens beteende och läten fastnar också. Att jaga med videokamera är därför mycket lärorikt. Fast jag kan se fantastiska naturfilmer i TV är ändå de egna filmerna så mycket kärare. Det är alltid lika spännande att se om jag lyckas fånga något nytt. Jag njuter då jag i tidig morgonstund får sitta i mitt gömsle och bara vänta på vad som skall ske. Och då jag några timmar senare, ofta ganska stelfrusen, återvänder hem, är jag i regel lycklig och många nya upplevelser rikare.

För mig har Gud blivit så mycket större när jag sett på världen genom min kamera. Jag har insett hur allt hör samman och är heligt. Den svenska biologen och läraren Stefan Edman uttrycker sig så sant i sin bok ”Jordens sång”:

”Vi behöver en väckelse, en omvändelse, varken mer eller mindre. En pånyttfödelse av helighetskänslan. Dels är naturens överlevnad enda förutsättningen för vår egen överlevnad, i bokstavlig mening. Dels behöver vi komma naturen nära igen för att bli rehabiliterade som skapade varelser, det vill säga bli ”riktiga” människor igen. Glöm inte att mänskligheten i två miljoner år har delat liv med skog och sjö, i blodfull närhet till allt levande, allt organiskt pulserande och varande. Vår sekundkorta 1900-talsepok är ett ödesdigert ”trendbrott” i vår miljonåriga förankring i naturen. I dag trampar människan runt i sina alldeles egna spår. Vart hon vänder sig ser hon blott sina egna händers verk, sin egen hjärnas uppfinningar och produkter. Det gör henne enögd, inskränkt, självupptagen – en tillvarons outsider. Hon lockas att göra sig själv till alltings mått och gud. Men livets egen gåtfullhet, tillvarons djupmening – när får hon utrymme och tid för sådana frågor?... Sannerligen, vi behöver lyftas ut ur oss själva och återinsätta människan i livets egen ordning. Upptäcka att den är mycket större än våra privata och sociala ramar. Att det finns former och färger, dofter och smaker som inte har sitt upphov i människan och hennes fabriker, som fanns där långt innan hon blev till.” ■

FOTNOT: Eftersom jag använder videokamera i gömslet har jag inga bra stillbilder av tjäderna. Därför har jag bett min vän Ole Ehrstedt om tillåtelse att publicera några av hans bilder av tjädrar och orrar.

KUNSKAP ÄR KRAFT

Ringa Sandelin

Finlandia Junior-priset tilldelades i år **Maria Turt-schaninoff** för boken *Maresi*. Boken förmedlar både fakta och spänning i en form där både sagans och legendens motiv finns invävda. Det var ett gott val.

Boken handlar om en tonårsflicka Maresi som växer upp i ett kloster. Tempot är till en början långsamt och läsaren får själv skruva ner sina förväntningar på snabbhet i händelseförloppet. Jag kan inte påminna mig att jag någonsin skulle ha läst en ungdomsbok med en så detaljerad beskrivning av hur livet i ett kloster gestaltas och hur regler och riter utformats. Myten om Urmodern utgör grunden för klostret och kunskapen ger nunnorna och noviserna makt att klara sin vardag och handgripligen bygga upp sitt samhälle.

Klostret tar emot barn och ungdomar som av olika orsaker behöver skydd och trygghet. De kan vara skickade dit på grund av sjukdom, defekter, fattigdom och våld men också tack vare vetgirighet och föräldrarnas önskan att ge sitt barn ett bättre liv. Huvudpersonen Maresi kom på grund av hunger, men visade sig ha ett omätligt behov av kunskap. Klostrets bibliotek blir hennes favoritplats.

Klostret är till bara för kvinnor. Män är inte tillåtna att ta i land på den karga ön mitt ute i havet där klostret ligger. Fiskare får komma med sin fisk till bryggan men inte längre.

Den nya gruppen

BOKSLUKARNA

är en öppen bokcirkel för alla som tycker om att läsa och som tycker om att berätta om det man läst. Träff i regel sista onsdagen i månaden kl. 17-19 i Ekenäs församlingshem. Gruppen håller sommarpaus och träffas igen på hösten. *Välkommen med!*

Maresi – krönikor från Röda klostret
av Maria Turt-schaninoff

Men de vilda, hämndlystna männen kommer för att utkräva hämnd på en av flickorna som sökt skydd där. Den stillsamma berättelsen får ett annat tempo och blir en grym berättelse med allt av spänning och övernaturliga händelser. Men inte ens Urmoderns vilda storm kan hindra flickans far och hans lejda mördare att tränga in i klostret och kräva att dottern skall utlämnas.

Det blir en våldsam kamp, där alla fredsälskande och hjälpsamma nunnor får tänka om och på olika sätt försvara klostret och varandra. Slutet blir gott och rättvisa skipas. Och Maresi blir mogen att göra sitt livsval.

Maria Turt-schaninoff väver skickligt samman fantasy, saga och verklighet till en helhet som ger en stor läsupplevelse. ■

FÖR SOMMARLÄSNINGEN BOKSLUKARNAS BOKTIPS:

Veronica Roth: Divergent, svensk översättning 2012.

Bea Uusma: Expeditionen, min kärlekshistoria, pocketversion 2014.

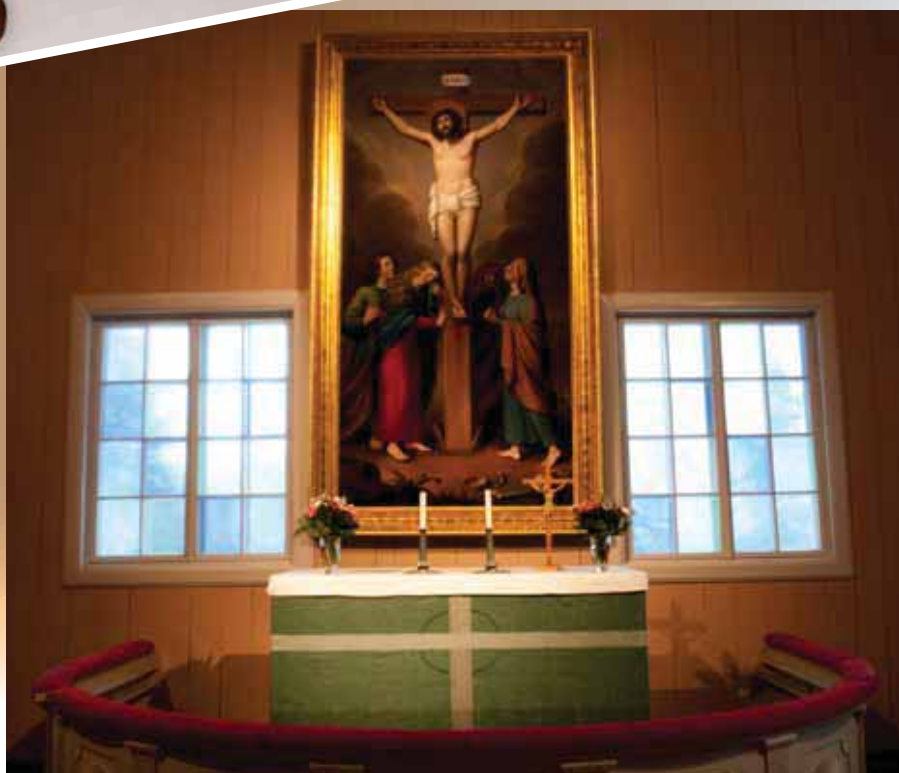
Karl-Ove Knausgård: Min kamp 2, pocketversion 2012.

Pauliina Rauhalu: Taivaslaulu, 2013. Inte översatt till svenska.

Dessutom tipsar Bokslukarna om klassikerna som finns i många utgåvor: Selma Lagerlöfs produktion, särskilt Jerusalem och Kejsaren av Portugallien samt Harry Martinsons Aniara.

Läst

Snappertuna kyrka

---

timmermän, skurkar och helgon

Text: TUIJA WILMAN
Foto: MARKUS ANDERSSON

Snappertuna kyrka, en gammal träkyrka, andas lugn och sinnesro. Färgerna inne i kyrkan är mjuka och vackra. Dessa väggar har sett och hört mycket. Det gamla och nya finns här sida vid sida.

Tolv timmermän påbörjade bygandet av Snappertuna kapell år 1689. Den kyrka som skulle byggas hade formen av en korskyrka med tolv knutar. Enligt en gammal byggnadstradition ansvarade varje timmerman för sin egen knut från syllstockarna till takbandet. De tolv kom från olika byar och gårdar och vissa namn kan vi fortfarande känna igen: Rullarsböle, Harparbacka, Antby (Sona), Fagnäs (Västergård), Grebbelby (Storgård), Baggård (Storgård och Lillgård), Åsenby (Skomars), Rösund (Lillgård), Båsa (Klemets), Svedja och Läpp (Bäljars). Spik och bräder skaffades från Fagervik bruk, stockar och sockelstenar levererade bönder från de olika byarna kring Snappertuna kyrka.

Symboliskt uppfyllde den korsformade kyrkan det dåtida idealet för en protestantisk kyrka där undervisning och

predikan var det centrala. Byggnadstekniskt var det praktiskt och hållbart med raka knutar. Funderar man vidare på de tolv knutarna kunde tankarna gå till de tolv apostlarna som var Jesu närmaste krets. Då kan vi tala om en allegorisk tolkning.

Från den här tiden finns det olika saker kvar i kyrkan. Ovanför pianot hänger det en ljuslykta som den lokala smeden har gjort. Här kan man verkligen säga att någon har sonat sitt brott: smeden smidde lyktan som straffarbete för att ha stulit timmer från kyrkbygget. Han har gjort ett bra arbete som finns kvar efter 300 år. Jag vill minnas honom som en skicklig yrkesman, inte som en tjuv! Uppe på läktaren finns ett gammalt ornament som användes som modell, när konservatorn vid den senaste renoveringen år 2000 målade fortsättning på takbården. Jag blir så glad när jag ser på bården, den enkla men ändå så festliga dekorationen.

En begåvad mångsysslare var klockaren och Snappertunabon Gustav Gran. Han har målat och dekorerat predikstolen.

I mitten finns vår Frälsare Jesus Kristus som håller ett riksäpple i ena handen som symbol över hans makt över hela jorden. På vardera sidan finns två apostlar – Andreas med ett kors, Johannes med en kalk, Petrus med en nyckel och Bartolomeus med en kniv. Trots att man i den lutherska kyrkan inte längre visade samma vördnad för helgonen och martyrer som tidigare, hade människorna kunskap om olika helgon och kände igen dem på helgonens kännetecken, attribut. Andreas dog på ett kors, Johannes välsignade kalken med gift, Petrus håller himmelrikets nycklar i sin hand och Bartolomeus torterades med en kniv. De olika helgonberättelserna lärde människor om kristendomens innehåll och ideal, tröstade i svårigheterna och fungerade också som ett exempel. Uppe på läktaren fortsätter bildserien med några av apostlarna och porträtt av viktiga personer i den lutherska trostolkningen såsom Luther och Melancthon. Gustav Gran har också målat en bild av jungfru Maria som står framför en kyrkobyggnad som liknar Snappertuna kyrka på slutet av 1600-talet.

I slutet av 1700-talet genomgick kyrkan en radikal ansiktslyftning. Ur gamla protokoll framkommer det att tanken var att riva den gamla kyrkan och bygga nytt, men moderna restaureringsarbeten avslöjar att den korsformiga kyrkan i Snappertuna är i stort sätt samma kyrka som år 1689. Man gick in för en ombyggnad av kyrkan: hela byggnaden vippades upp och en ordentlig stenfoot byggdes. Likaså höjdes väggarna med sammanlagt åtta stockvarv och en läktare på södra sidan byggdes. Precis som hundra år tidigare ansvarade tolv timmermän för var sin knut och hade dagsverkarna från de olika gårdarna samt torpare som sina underställda. Kyrkan hade fått en ny klockstapel under år 1776. Kyrkklockorna i varje kyrka hade sin individuella klang och samlade bygdens människor till gudstjänster och sockenstämmor. Under kyrkans ombyggnad förrättades gudstjänsten på kyrkogården eller vid regn i klockstapeln.

Under årens lopp har kyrkan i Snappertuna reparerats många gånger. År

1865 rappades innerväggarna och predikstolen målades vit, antagligen enligt tidens skönhetsideal som betonade ljusa ytor. Under många år hade flera församlingsmedlemmar önskat att kyrkan skulle förses med en orgel. Det tog flera år och många möten men år 1884 byggde den estniska orgelbyggaren Gustav Normann en orgel som installerades på den västra läktaren, som fick förstärkas med fyra pelare. Kyrkostämman beslöt enhälligt *"att anförtro åt kantorn i församlingen orgelspelningen samt till ersättning för kantorns besvär med denna spelning jämte orgeltramparens avlönande av honom, skall var och en, som i denna församling ingått i mantal, betala årligen åt kantorn 20 penni,..."*. Under åren 1958-1959 reparerades kyrkan grundligt och predikstolen fick sin ursprungliga färg. Den senaste restaureringen ägde rum år 2000. Det var ett omfattande projekt som kyrkoherden Pentti Raunio och ekonomiechefen Christer Lindvik ledde tillsammans med församlingens förtroendevalda och sakkunniga för arkitektplanering, elplane-

ring, konservering (färganalys m.m.) och orgelbygge.

Den julen var kyrkan stängd. Inne i Raseborgs slott utlystes julfreden med hundratals deltagare. Traditionen med julfreden lever vidare har tiden visat. Några dagar före jul samlas människor från nära och fjärran med sina ljuslyktor och tonerna av Härlig är jorden ljuder över slottedalen. Några dagar senare samlas man i kyrkan och återupplever den första julens händelser.

Kyrkan är mycket mera än en byggnad. Den lokala kyrkobyggnaden vittnar om människornas längtan till det andliga och Snappertuna kyrka betyder för många ett kärt ställe där man burits fram till dop, blivit konfirmerad och välsignats till äktenskap och stället där ens nära och kära har lämnats i Guds trygga händer inför den sista färden på jorden. Dessa väggar har sett och hört mycket. Här kan man bli stilla, tänka på allting som man vill, här kan man knäppa sina händer och veta att Gud finns nära. ■

Lyssna till

Anders Storbacka live i
Snappertuna kyrka 23.8 kl. 18.

Köp skivan!

Anders Storbacka spelar på
den gamla estniska orgeln i
Snappertuna kyrka.

Pris 15 €

Finns till salu i pastorskansliet
i Ekenäs och i Snappertuna kyrka

EKENÄS KYRKA

är vägkyrka
sommaren 2015

Öppen alla dagar kl. 11–17
den 18.5–31.8
(ej midsommardagen)
Bönevandring
Siffes barnaktivitet

FÖRSAMLINGENS ÖVRIGA KYRKOR

Tenala kyrka är öppen
1.6–14.8, vardagar kl. 9–15

Snappertuna kyrka är öppen
1.6–14.8, vardagar kl. 9–14

Bromarvs kyrka är öppen
1.6–14.8, vardagar kl. 9–14

FRÄLSARKRANSEN

Många har stiftat bekantskap med radbandet/pärlarmbandet Frälsarkransen under de 20 år som gått, sedan biskop emeritus Martin Lönnebo i Linköping kläckte den fantastiska idén om ett modernt radband till stöd för den inre vandringen och bönen.

I nästa nummer uppmärksammar vi Frälsarkransen men redan nu kan radbandet köpas i Ekenäs kyrka som är öppen alla dagar under sommaren.

Citatet

"Kyrkan och klostren har i alla tider varnat för den rastlösa livsstilen. Översätter man deras andliga råd till samtiden blir de enkla, men därför inte banala: Sitt länge på ett café, strunta i tidningar, slå av dåliga TV-program. Sätt på telefonsvararen – utan dåligt samvete – en hel kväll eller varför inte några dagar. Tala länge med en vän. Läs en bok högt tillsammans. Läs en god roman på dagtid!

Läs långsamt. Skriv upp några rader ur en bok som djupt berör, återvänd till dem. Skriv dagbok, försök att se en struktur av det som sker i livet. Ta dig själv på djupt allvar. Låt Monteverdi, Chet Baker, Arvo Pärt eller någon annan musik öppna rymder mot alternativa världar. Bygg in små fria zoner i dags- och veckorytmen. Bara så att man kan ta spjörn mot och reflektera över nuets virvlar."

Owe Wikström i Långsamhetens lov (2001)

HÖGMÄSSOR OCH GUDSTJÄNSTER

Gudstjänsterna är i regel högmässor eller kvällsmässor (KVM) med nattvard.
GDT = gudstjänst utan nattvard. AND = andakt.

maj

17.05 6 s. e. påsk, De stupades dag – Väntan på den heliga Anden

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Konfirmation. Uppv. vid de stupades grav före högm.
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka GDT. Pred. Tuomas Anttila. Efteråt upp. vid hjältegraven och kyrkkaffe.
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka. Efteråt upp. vid hjältegraven.
- ➔ Kl. 18 Bromarvs kyrka KVM. Efteråt upp. vid hjältegraven, marthorna bjuder kaffe i församlingshemmet.

20.05 (onsdag)

- ➔ Kl. 17.30 i Ekenäs kyrka. Familjegudstjänst.

24.05 Pingstdagen – Den heliga Andens utgjutande

- ➔ Kl. 12 Festmätta i Ekenäs bollhall i samband med Finlands svenska kyrkosångsförbunds körfest. Transport ordnas efter behov från Bromarvs kyrka, Tenala kyrka och Snappertuna. Anmälning till transport: pastorskansliet i Ekenäs senast tisdag 19.5 kl. 13.

31.05 Treenighetssöndagen – Den dolde Guden

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT
- ➔ Kl. 18 Snappertuna kyrka KVM
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

juni

07.06 2 söndag efter pingst – Förgängliga och oförgängliga skatter

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Konfirmation.
- ➔ Kl. 10 Museigården i Tenala. Friluftsgudstjänst (vid regn i kyrkan), medv. Tenala spelmannslag. Marthorna bjuder kyrkkaffe. Kyrkskjutsar.
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka

14.06 3 s. e. pingst – Kallelsen till Guds rike

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Konfirmation.
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT
- ➔ Kl. 18 Sandnäsudd AND

20.06 Midsommardagen – Johannes döparens dag

- ➔ Kl. 12 Friluftsgudstjänst på Ramsdals lägergård med lunch. Buss avgår från församlingshemmet i Tenala kl. 11.00 via församlingshemmet i Ekenäs 11.20 – retur.

21.06 4 s. e. pingst – Förlorad och återfunnen

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

28.06 5 s. e. pingst – Var barmhärtiga

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Konfirmation.
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka. Konfirmation.
- ➔ Kl. 13 Snappertuna kyrka. Konfirmation.
- ➔ Kl. 13 Bromarvs kyrka. Konfirmation.

juli

05.07 Apostladagen – I Herrens tjänst

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

12.07 7 s. e. pingst – Kärlekens lag

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka GDT
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka

19.07 Kristi förklaringsdag – Kristus förhärliqad

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Koski kyrka GDT (tvåspråkig). Byrådet i Koski bjuder på kaffe.
Busstransport från Bromarvs kyrka kl. 9 via Tenala kyrka kl. 9.20, retur.
- ➔ Kl. 18 Bygdestugan i Box AND

26.07 9 s. e. pingst – Sanning och sken

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka
- ➔ Kl. 16 Bromarvs kyrka. Konsert med familjen Gräsbeck, AND
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

02.08 10 s. e. pingst – Trofast förvaltning av Guds gåvor

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Musikgudstjänst (tvåspråkig) med medlemmar från Finländska kammarorkestern. Radiering.
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka GDT
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 18 Snappertuna kyrka KVM

09.08 11 s. e. pingst – Kallelsetider

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka. Konfirmation.
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka. Friluftsgudstjänst vid fontänen på kyrkogården, välsignelse av förstaklassisternas skolstart.
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka KVM

FÖRBÖN

- **I flera kyrkors vapenhus** finns möjlighet att skriva och lämna kvar lappar eller formulär med önskan om förbön för egen eller andras livssituation. Förbönsämnena bärs fram anonymt i söndagens gudstjänst.
- **Du kan fylla i** ett elektroniskt anonymt förbönsformulär på Ekenäsnejdens svenska församlings webbplats. Förbönsämnena bärs fram anonymt i söndagens högmässa.
- **Du kan personligen** ta kontakt med någon anställd (se kontaktuppgifter på s. 39) gällande förbön eller vända dig direkt till förbönsgruppen i Ekenäs.

Kontakt: nina.fabritius@evl.fi

16.08 12 s. e. pingst – Självprovning

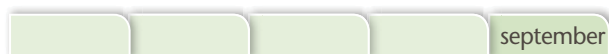
- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka GDT
- ➔ Kl. 12 Snappertuna kyrka
- ➔ Kl. 18 Bromarvs kyrka KVM

23.08 13 s. e. pingst – Jesus vår helare

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 10 Tenala kyrka
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka
- ➔ Kl. 18 Snappertuna kyrka. Musikandakt.

30.08 14 s. e. pingst – Vår nästa

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Bromarvs kyrka GDT
- ➔ Kl. 16 Snappertuna kyrka. Familjegudstjänst.
- ➔ Kl. 18 Tenala kyrka. KVM

06.09 15 s. e. pingst – Tacksamhet

- ➔ Kl. 10 Ekenäs kyrka
- ➔ Kl. 12 Malmbäcka kolmila (Stuna) GDT
- ➔ Kl. 16 Tenala kyrka. Musikandakt.

Rättvis handel
församling

Hederstiteln Rättvis handel-församling har beviljats Ekenäsnejdens svenska församling som ett erkännande för den insats som församlingen har gjort för odlare i u-länder genom att förbinda sig att främja Rättvis handel.

Omsatt i handling betyder det att vid församlingens evenemang och tillställningar – där servering ingår – alltid serveras rättvisemärkt kaffe och te och ibland även andra produkter.

17:e allmänna finlandssvenska kyrkomusikfesten i Raseborg 22–24.5.2015

FREDAG 22.5

Kl. 22.00 i Bollhallen i Ekenäs

Kl. 22.00 i S:ta Katarina kyrka, Karis

Musikandakt med musik ur Jesus Christ Superstar.
Fritt inträde.
Markku Luolajan-Mikkola, barockcello
Fritt inträde.

LÖRDAG 23.5

Kl. 14.15 i Ekenäs kyrka

Kl. 14.15 i S:ta Katarina kyrka, Karis

Kl. 14.15 i Ekenäs församlingsshem

Matinéer (30-40 minuter).
Fritt inträde.

Pedersöre prosteris kyrkosångskrets, Korsholms svenska församlings kyrkokör
Åbolands prosteris kyrkosångskrets och Raseborgs kyrkosångskrets framför Franz Schubert: Tyska mässan
Borgå Kammarkör, South Point Gospel, Hangö

Kl. 20 i Bollhallen i Ekenäs

Festkonsert med ca 600 körsångare och musiker.
Inträde 10 €.

SÖNDAG 24.5

Kl. 12 i Bollhallen i Ekenäs

Pingstdagens festhögmässa med Timo Kiiskinens "Then nya pingstmessan" och Ulf Långbackas "Amen". Predikant biskop Björn Vikström, liturg Johan Westerlund, ca 600 sångare och musiker.

MÅNADENS PSALM

Under år 2015 går vi in för att i olika sammanhang i verksamheten fördjupa oss i en av psalmbokens psalmer per månad.

Juni: 534

I denna ljuva sommartid

Paul Gerhardt 1653

Joakim von Düben 1725

Bearb.

Nathan Söderblom 1916

Juli: 540

Skön är den jord

Jacob Tegengren 1922

Henrik Sundblad 1923

Augusti: 539

En vänlig grönska

Carl David af Wirsén 1889

Bearb.

Waldemar Åhlen 1933

KYRKOKÖREN I EKENÄS

On 29.8 kl. 19 Körövningar startar i Ekenäs församlingsshem
Körledare: Pia Nygård

SNAPPERTUNAKÖREN

To 30.8 kl. 19 Körövningar startar i Snappertuna prästgård
Körledare: Pia Nygård

KYRKOKÖREN I TENALA OCH BROMARV

Ti 8.9 kl. 19-20.30 Körövningar startar i Tenala församlingsshem (ojämn vecka) och övar följande gång ti 15.9 kl. 19-20.30 i Bromarvs församlingsshem (jämn vecka).

Körledare: Sofia Lindroos

Kontaktpersoner/kantor:

Niels Burgmann

044-755 3628

niels.burgmann@evl.fi

Sofia Lindroos

044-755 3600

sofia.lindroos@evl.fi

Pia Nygård

044-755 3634

pia.nygard@evl.fi

MUSIK I EKENÄS

- Fr-sö 22-24.5** 17:e allmänna finlandssvenska kyrkomusikfesten i Ekenäs.
Sö 31.5 kl. 18 Gospel, psalmer och sånger med Birger's Ragtime Band. Program 10 €.
- Lö 6.6 kl. 18** Sommarkonsert med Manskören Manifestum.
On 24.6 kl. 12 Lunchkonsert i Ekenäs kyrka. Fritt inträde.
On 1.7 kl. 19 Martin Wegelius-institutet (MWI). Avslutningskonsert I i Ekenäs kyrka. Orkester- och körkonsert, dir. Johanna Almark-Mannila och Karin Bäckström. Program 10 €.
- On 1.7 kl. 12** Lunchkonsert i Ekenäs kyrka. Fritt inträde.
On 15.7 kl. 12 Lunchkonsert i Ekenäs kyrka. Fritt inträde.
On 22.7 kl. 12 Lunchkonsert i Ekenäs kyrka. Fritt inträde.
To-sö 30.7-2.8 EKENÄS SOMMARKONSERTER i Ekenäs kyrka
To 30.7 kl. 15 Öppningskonsert, dir. Jukka-Pekka Saraste. Fritt inträde.

MUSIK I SNAPPERTUNA

- On 22.7 kl. 18** Konsert med Christopher Hästbacka, piano, Linn Persson, saxofon.
Sö 23.8 kl. 18 Musikandakt i Snappertuna kyrka: "Från renässans till barock" – orgelmusik från tiden när Raseborgs slott var bebott. Anders Storbacka, orgel. Ann-Sofi Storbacka, andakt och musikalisk guide.

MUSIK I TENALA

- Fr 3.7 kl. 12** Lunchkonsert i Tenala kyrka. Fritt inträde.
Fr 10.7 kl. 12 Lunchkonsert i Tenala kyrka. Fritt inträde.
Fr 17.7 kl. 12 Lunchkonsert i Tenala kyrka. Fritt inträde.
Fr 24.7 kl. 12 Lunchkonsert i Tenala kyrka. Fritt inträde.
Fr 31.7 kl. 12 Lunchkonsert i Tenala kyrka. Fritt inträde.
To 23.7 kl. 18 Andakt och allsång vid Trollshofda kapell. Medv. Börje Gröning m.fl. (Se sid. 3)
Lö 25.7 kl. 17 Konsert i Tenala kyrka i samband med Tenaladagen. Medv. Niels Burgmann m.fl.

MUSIK I BROMARV

- Fr 19.6 kl. 18** Allsång på midsommaraftonen i Bromarvs kyrka. Spelmän medv.
Sö 28.6 kl. 18 Martin Wegelius-institutets (MWI). Kammarmusikkonsert, mästarkursens avslutning i Bromarvs kyrka. Lärare: Jan Söderblom, violin, Olivier Pons, violin, Helen Lindén-Pons, cello, Folke Gräsbeck, piano, Annika Palm, piano. Program 10 €.
- Fr 3.7 kl. 14** Lunchkonsert i Bromarvs kyrka. Fritt inträde.
Fr 10.7 kl. 14 Lunchkonsert i Bromarvs kyrka. Fritt inträde.
Fr 17.7 kl. 14 Lunchkonsert i Bromarvs kyrka. Fritt inträde.
Fr 24.7 kl. 14 Lunchkonsert i Bromarvs kyrka. Fritt inträde.
Sö 26.7 kl. 16 Sommarkonsert med familjen Gräsbeck. Andakt.
Fr 31.7 kl. 14 Lunchkonsert i Bromarvs kyrka. Fritt inträde.

Ekenäs Sommarkonsorter

Konstnärlig ledare

JUKKA-PEKKA SARASTE

Finländska Kammarorkestern
 Marita Sølberg
 Johannes Piirto
 Musikhusets kör
 Jukka Perko & Iiro Rantala

*Sibelius / Prokofjev / Canteloube
 Ligeti / Beethoven / Ravel*

**Kom och njut av
 högklassiga konserter!**

Biljetter **lippu.fi** + **0600 900 900**
1,97 €/MIN. + PVM | KLO 7-22

www.ekenassommarkonsorter.fi

VUXEN- BARNGRUPPER

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

- Droppen: tisdagar kl. 9–10.30 i Österby församlingshem från 1.9.
- Drop-in familjecafé: onsdagar kl. 9.30–11.30 i Ekenäs församlingshem från 2.9.

TENALA

- Öppet dagis: torsdagar kl. 9–13 i Tenala församlingshem från 3.9.

DAGKLUBBAR

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

I församlingens dagklubb erbjuds barnen inte bara lek, pyssel och gemenskap utan också mycket sång och musik och tillfälle att stilla sig, samtala och lyssna till bibelberättelser.

- Dagklubb för 3–6-åringar: torsdagar kl. 9–12 i Ekenäs församlingshem från 3.9.
- Dagklubb för 4–6-åringar: måndagar kl. 9–12 i Ekenäs församlingshem från 7.9.

KLUBBAR FÖR SKOLBARN

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

Klubb för lågstadieåldern

- Ekenäs centrum må kl. 18–19
- Vesterby skola to kl. 18–19
- Österby församlingshem ti kl. 18–19.

SNAPPERTUNA

Klubb för lågstadieåldern

- Langansböle – veckodag och klockslag bestäms senare.
- Info: Markus Andersson.

TENALA

Juniorklubb

- Tenala församlingshem on kl. 15–16.

BROMARV

Lek- och rörelseklubb

- Bromarv skola fr kl. 12.20–13.20

FAMILJEKVÄLL

i **Ekenäs församlingshem** onsdag 26.8 kl. 17.30–19.30. Upplevelsevandring, utelekar, sånger och servering. Frivillig avgift för barnverksamhetens fadderbarn.

EFTIS

EKENÄS

Församlingens eftermiddagshem i Österby församlingshem är öppet för skolbarn varje vardag under skoltid 12.8–18.12 kl. 12–16.30. Vi erbjuder barn en trygg miljö efter skoldagen med möjlighet till aktivitet och vila, ett hälsosamt mellanmål och utevistelse.

Inskrivningstillfälle måndag 10.8 kl. 16–18 i Österby församlingshem.

Kom och bekanta er med eftis och personalen!

UNGDOMSKVÄLLAR

Höstterminen inleds vecka 36.

EKENÄS

Onsdagar kl. 18–22 i Kulan

TENALA

Onsdagar kl. 18.30–21 i Downstairs

SNAPPERTUNA

Torsdagar kl. 18–21 i Gläntan

Välsignelse av blivande förstaklassister (med familjer)

TENALA

Ti 11.8 kl. 18 i Tenala kyrka

EKENÄS

Ti 11.8 kl. 18 i Ekenäs kyrka

BROMARV

Sö 9.8 kl. 12 vid friluftsgudstjänsten vid fontänen på Bromarvs kyrkogård

Kontaktperson/Barn & familj:

Helena Hollméus

044-755 3611

044-755 3607 (Barnkansliet)

helena.hollmerus@evl.fi

Kontaktperson/Eftis:

Ellen Malvina Qvarnström

0400-291 334

ellen.qvarnstrom@evl.fi

Utdelning av barnbiblar

I VÅR NYA FÖRSAMLING har vi en situation där varje av de tidigare församlingarna följt sin egen tradition vid utdelningen av Bibel för barn: vid dopet, till 4-åringarna, eller till 7-åringarna. Det kommer fortsättningsvis att dröja något år innan förfarandet blir helt förenhetligt. Vårt långsiktiga mål är att 4-åringarna får en enklare barnbibel lämpad för deras ålder och att 7-åringarna får den traditionella Bibel för barn.

Följande i tur är (främst) de barn som är födda under tiden juli-december 2011. Det blir en 4-årsfest med utdelning av boken **GUD TAR HAND OM MIG** måndag **31.8 kl. 18** i Ekenäs församlingsshem.

SIFFE har igen en gång hittat på något skojigt i Ekenäs kyrka för dig som är under 10 år. Den här gången gäller det att ha ögonen med sig och kunna räkna, åtminstone till 10...

Siffes sommaraktivitet i Ekenäs kyrka alla dagar kl. 11–17 under tiden 1.6–31.8.2015.

Barnens bibelväska

I samarbete med Karis-Pojo svenska församling gör vi en liten undersökning gällande vilka barnbiblar som mest uppskattas av barn i olika åldrar.

Vill du och din familj vara med och hjälpa till?

Ni får låna hem en väska med 5 olika barnbiblar som ni kan bekanta er med i 1–2 veckors tid, fyller sedan i en blankett och returnerar väskan.

Kontakta Helena.

SKRIFTSKOLLÄGER och KONFIRMATIONER

Sommaren 2015 ordnar församlingen fem skriftskolläger på Ramsdals lägergård

Läger JUNI 1	1–6.6. Konfirmation 7.6. kl. 10 i Ekenäs kyrka.
Läger JUNI 2	8–13.6. Konfirmation 14.6. kl. 10 i Ekenäs kyrka.
Läger JUNI 3	13–18.6. Konfirmation 28.6. kl. 10 i Ekenäs kyrka, kl. 13 i Snappertuna kyrka.
Läger JUNI 4	22–26.6. Konfirmation 28.6. kl. 10 i Tenala kyrka och kl. 13 i Bromarvs kyrka.
Läger AUGUSTI	3–8.8. Konfirmation 9.8. kl. 10 i Ekenäs kyrka.

”Familjepicknick”

De uppskattade familjekvällarna i Ekenäs församlingshem drar ut på turné i bygden med Helena och Ellen Malvina i början av juni.

TENALA FÖRSAMLINGSHEM

måndag 8 juni kl. 17.30–19

BROMARVS FÖRSAMLINGSHEM

tisdag 9 juni kl. 17.30–19

ÖSTERBY FÖRSAMLINGSHEM/Ekenäs

måndag 15 juni kl. 17.30–19

SNAPPERTUNA PRÄSTGÅRD

tisdag 16 juni kl. 17.30–19

PROGRAM:

Sångstund, spårning, lek, gemenskap och rörelse, jättesåpbubblor....

Ta med egen picknickkorg (med innehåll) och filt att sitta på. Vi försöker vara utomhus, men möjlighet finns att vara inne vid regn. Grill finns på plats.

Programmet är främst utformat för småbarnsfamiljer men alla är välkomna med!

Sommar- läger

för klasserna 1–3 på
Ramsdals lägergård
29.6–1.7

Tema: Livets träd

för klasserna 4–6 på
Ramsdals lägergård
1–3.7

Läs närmare på sid 3!

Sommarklubb

för 7–10 åringar i Österby församlingshem

De två första veckorna i juni 1–5.6 och 8–12.6 ordnas en avgiftsfri sommarklubb kl. 10–14.

Programmet består av lekar, spårningar, sång, capoeira, fri lek, m.m.
Ta med eget mellanmål, vi bjuder på frukt och dricka.

Anmälningar senast 25.5 till Tomppa.
Max 20 barn ryms med.
Ledare: Tomppa, Acke, Ellen Malvina och hjälpledare.

Välkomna till sommarens familjeläger!

”DET GODA LIVETS TRÄD”

6-8 juli 2015
Ramsdals lägergård, Öby

Vad behöver vi för att växa och må bra?
Vilka är de goda frukterna som växer i livets träd?

Kan vi stärka våra rötter genom gemenskap och berättelser?

Bär våra vingar att flyga fritt, vågar vi känna hopp och framtidstro?

Hur kan den kristna tron stöda allt detta?

Vid parallellprogrammen får de vuxna tid att reflektera över dessa och andra frågor medan barnen skapar goda frukter, bygger släktträd, samlar löv och gör tygtryck, m.m.

Tillsammans har vi också tid för lek, hobby, simning, sång, musik och andakt.

Programmet är främst riktat till under 7-åringar och vuxna, men äldre syskon är också varmt välkomna med.

Som ledare fungerar barnledare Helena Holmérus, eftisledare Ellen Malvina Qvarnström, ungdomsledare Kjell Wikström samt församlingens hjälpledare.

Lägret kostar 34 € för vuxna och 18 € för barn.

Anmälningar till Helena, senast tisdagen den 16.6.
Infobrev skickas ut vecka 25 till alla anmälda familjer.

Välkommen på församlingsutfärd!

Målet för Tenalas och Bromarvs årliga församlingsutfärd är i år Örö. Liksom förr om åren färdas vi i två bussar. Grupperna möter varandra endast i Kasnäs där man avlöser varandra vid lunchbuffen. Färdledare är Staffan Söderlund, Sonja Knuts-Söderlund, Tom Blomfelt och Manne Strandberg. **Priset för utfärden är 55 €/vuxna och 40 €/barn 7-15 år** (mat och kaffe ingår).

Anmälan bör göras senast 26.5 till betjäningsspunkten i Tenala, tel. 019-2450550 eller till pastorskansliet i Ekenäs, tel. 019-2411060.

Observera att du är välkommen var du än bor i vår stora församling. De första 80 anmälda ryms med!

Buss 1	Program	Buss 2	Program
7.30	Start vid Tenala kyrka.	7.30	Start vid Bromarfs kyrka.
9.00	Kasnäs. Vi stiger ombord på M/S Minandra (Wilson Charter) för färd till Örö.	8.00	Start vid Tenala kyrka.
9.45	Örö. Kaffe på det nyöppnade caféet (600 m från bryggan). Guidad rundvandring, bl.a. ser vi mycket natur och den gamla 12 tums kanonen.	9.00	Sagalund. Kaffe på Café Adéle.
12.15	Vi går ombord på M/S Minandra för återfärd till Kasnäs.	9.30	Sagalunds museum. Klockare Pettersson presenterar museet och tar oss med på en gammaldags skoldag i Tjuda pedagogi.
13.00	Lunchbuffet i Kasnäs paviljong.	11.00	Dalsbruks kyrka. Presentation och Andakt. (Lefa Lindgren).
14.30	Dalsbruks kyrka. Presentation och Andakt. (Lefa Lindgren).	12.00	Kasnäs. Lunchbuffet i Kasnäs paviljong.
15.30	Sagalunds museum. Klockare Pettersson presenterar museet och tar oss med på en gammaldags skoldag i Tjuda pedagogi.	13.00	Vi stiger ombord på M/S Minandra (Wilson Charter) för färd till Örö.
16.30	Kaffe på Café Adéle.	13.45	Örö. Guidad rundvandring, bl.a. ser vi mycket natur och den gamla 12 tums kanonen.
18.00	Hemma i Tenala.		Kaffe på det nyöppnade caféet (600 m från bryggan).
		16.15	Vi går ombord på M/S Minandra för återfärd till Kasnäs.
		18.15	Hemma i Tenala.
		18.45	Hemma i Bromarv.

UTFÄRD TILL KOSKI KYRKA

Söndagen den 19.7.

Avfärd från Bromarvs kyrka kl. 9 och Tenala kyrka kl. 9.20. I Koski firar vi tvåspråkig gudstjänst kl. 10. Ann-Sofi Storbacka och Hanna Noro medverkar. Efteråt serverar Koski byaråd kaffe.
Välkommen med!

UTFÄRD TILL RAMSDALS LÄGERGÅRD

Onsdagen den 19.8.

Avfärd från Bromarvs kyrka kl. 12, Tenala kyrka kl. 12.20 och Ekenäs församlingshem kl. 12.35. Den som behöver skjuts till bussen kan kontakta pastorskansliet i Ekenäs.

På programmet: Kaffe, allsång och andakt. Utöver det umgås vi och njuter av miljön. Sonja Knuts-Söderlund, Staffan Söderlund och Pia Nygård medverkar.

Anmälan **senast 14.8** till betjäningsspunkten i Tenala (019-2450550) eller pastorskansliet i Ekenäs (019-2411060).

KRETSARNA

Start i regel vecka 37

EKENÄS: Ekenäs församlingshem

Diakoni- och missionskretsen i församlingshemmet måndagar kl. 13. Kontaktperson Carita Englund tel. 040-5729510.

Kenya-missionskretsen i församlingshemmet måndagar kl. 15. Kontaktperson: Ing-Maj Wikström tel. 241 3026.

Förbönsgruppen samlas varannan torsdag för att be för olika böneämnen. Är det något du vill att vi ber för så tag gärna kontakt eller skriv ner ditt böneämne och lämna in den på pastorskansliet. Märk kuvertet med "Nina/förbönsgruppen". Du kan också skicka e-post till nina.fabritius@evl.fi. Vi behandlar böneämnena konfidentiellt. Kontaktperson diakon Nina Fabritius-Ylitalo.

Stödgruppen för minnessjuka och närstående träffas 11.8 på Larssonsv. 1. Gruppen är ett samarbete mellan Ekenäs församling och Nylands Minneslots. För närmare information ring Carita Englund tel. 040-5729510 eller Susanna Öster tel. 0400-321239.

Kyrkobrodererna i församlingshemmet första måndagen i månaden kl. 18. Kontaktperson: Hans Wall tel. 040-572 9501.

På djupet – bibeldiskussionsgrupp i församlingshemmet i regel sista torsdagen i månaden kl. 19. Diskussionen leds av teol.dr Karl-Gustav Sandelin.

Cellbönegruppen för unga vuxna en gång i veckan hos en cellmedlem. Kontaktperson Anna Lindblad tel. 040-759 6273.

TENALA: Tenala församlingshem

Missionskretsen träffas varannan tisdag kl. 13–15. Vi dricker kaffe, handarbetar (den som vill), tar del av information från de missionsfält församlingen stöder, högläser och diskuterar. *Nya deltagare är alltid välkomna med!*

Bönekväll i församlingshemmet. Vi samlas en torsdag/månad kl. 18–20 i nedre våningen (ingång via diakonikansliet) för att sjunga be och läsa bibeln tillsammans. *Välkommen med!*

Om du inte kan delta, men vill att vi ber för något som ligger på ditt hjärta, kan du kontakta Sonja per telefon 040-8396733 eller e-post: sonja.knuts-soderlund@evl.fi! Du får vara anonym om du vill men vi som ber har också tystnadsplikt!

Studiegruppen träffas varannan tisdag kl. 17–19 fr.o.m. 15.9.

TISDAGSLUNCH

Ekenäs församlingshem

Tisdagar kl. 12. Lunchavgift 7 €

Varmrätt och kaffe serveras 2.6

Luncharrangemanget fortsätter på hösten och datumen meddelas i nästa nummer av Mitt i livet.

EKENÄS MATBANK

är ett samarbetsprojekt mellan Ekenäsnejdens svenska församling, Raaseporin suomalainen seurakunta, Missionskyrkan, Metodistkyrkan, Ekenäs Pingstkyrka och lokala livsmedelsaffärer. Ekenäs Matbank verkar i en affärsfastighet på Björknäsgatan 29–31.

Matutdelning varannan torsdag kl. 14 under juni–augusti.

Upplever du att du är i behov av mathjälp så tveka inte att ta kontakt med diakoniarbetarna Carita eller Nina.

Verksamheten resulterar i vissa fasta utgifter såsom hyra och el och vi är tacksamma för alla ekonomiska bidrag.

Vill du ge en donation till förmån för Matbanken är kontonumret FI 1755496610000287, märke: Ekenäs Matbank.

Du får också gärna höra av dig om du vill bidra med din arbetsinsats.

TENALA-BROMARV MATBANK

är i första hand ett samarbete mellan församlingen och Sale. **Matutdelning varannan torsdag kl. 14 under juni–augusti i Tenala församlingshem.**

Kontaktperson:

Mona Andersson
040-548 47 83

SOMMARCAFÉ

11.6, 9.7 och 13.8 kl. 14. Allsång och servering i Ekenäs församlingshem.

9.7 medverkar familjen Tikum från Senegal/FMS.

DIAKONI I EKENÄS OCH SNAPPERTUNA

Kontakt & adress:
Larssonsv. 1
10600 Ekenäs

ÖPPET – SEMESTERSTÄNGT v. 29

måndag kl. 9-10	tisdag kl. 9-10
Carita Englund	Nina Fabritius-Ylitalo
040-5729510	040-7223312
carita.englund@evl.fi	nina.fabritius@evl.fi

DIAKONI I TENALA OCH BROMARV

Kontakt & adress
Sockenvägen 13
10520 Tenala
Sonja Knuts-Söderlund
040-8396733
sonja.knuts-soderlund@evl.fi

Stödperson för diakoniarbetet
Marianne Strandberg
040-8274583

BIKUPAN – besök hos ensam mamma med sju barn

Flera gånger per år förbereder Bikupan biståndsleveranser till våra nära grannländer, Lettland och Litauen. Vid det här laget har man utvecklat ett pålitligt kontaktnät och känner därför till var behoven är som störst.

I december 2014 gick biståndstransporten bl.a. till Joniskis i Litauen och en familj bestående av en ensamstående mamma med 7 barn. Besöket var det andra hos familjen, vid första tillfället fanns det fem barn och mamman väntade tvillingar. De bodde trångt i två rum och ytterligare ett rum med kokmöjligheter, d.v.s. en vedspis och en elspis (som inte var kopplad till elen). Huset var ett ruckel med lerig gård. Trots de svåra förhållandena var barnen glada och välklädda. De fick några matpaket och kläder från leveransen.

Vid detta andra besök var tvillingarna födda och familjen hade fått en rymligare lägenhet i ett tvåvåningshus. Den bestod av fem rum av vilka endast tre var uppvärmda och möblerade. Trots att de fortsättningsvis var trångbodda såg barnen ut att må bra. De äldre tog väl hand om de yngre och alla var glada över besöket, berättar Guy Sundström, en av dem som förde fram biståndsleveransen.

KYRKAN I ESBO
Esbo svenska församling

Tillsammans på Kungsvägen

MISSIONSFESTEN
6-7 juni 2015 i Esbo

www.missionsfesten.fi

FINSKA MISSIONSSÄLLSKAPET

Gemensam transport ordnas till missionsfesten lö 6.6.
Kontakta kaplan Monica Cleve
044-755 3627.

MISSIONS BODEN

Ekenäsens svenska församling

KOM & GÖR
PRISVÄRDA FYND!

ÖPPETHÅLLNING:
TORSDAG kl.15 - 19
LÖRDAG kl.10 - 14

KOM IHÅG MISSIONSBODEN
när du städar eller förnyar
hemma eller vid gåvoinköp!

VARUMOTTAGNING:

ALLA TORSDAGAR OCH LÖRDAGAR.
Det går också att ringa kontaktpersonen
och komma överens om leverans.

Boden tar tacksamt emot hela och rena
varor, även dödsbon. Inkomsterna av
försäljningen går till välgörenhet.

KONTAKTPERSON:

Gita Lindholm
tel. 040-518 0301

Järnväggsgatan 15, 10600 Ekenäs

BIKUPANS VARUMOTTAGNING

Bikupan/Järnväggsgatan 15
i Ekenäs med ingång från gården.

Öppet: **torsdagar kl. 15-19**
lördagar kl. 10-14

Om tiden inte passar eller om du har
frågor, ring någon av kontaktpersonerna:

- ♦ Gita Lindholm 040-518 0301
- ♦ Viveca Lindblom 040-729 3950
- ♦ Marianne Borg 040-830 9343
- ♦ Thina Wikström 040-593 8588

GÅVOTIPS!

DU KAN BIDRA

till Biståndsresursen genom att köpa ett
gåvokort till förmån för behövande. Korten
kan du ge vidare som present. Korten finns i
valörerna 10€, 15€ och 20€ och kan köpas i
Bikupan samt på pastorskansliet.

FAMILJERÅDGIVNINGSCENTRALEN RASEBORG

www.raseborgfrgc.fi

Tidsbeställningar:
ti och to kl. 9-10
on kl. 13-14
Tel.: (019) 238 281
E-post: raseborgfrgc@evl.fi

Ny besöksadress:
Orkdalsvägen 6, bost. 2
10420 Skuru

Missionsprojekt som

1.

2.

3.

4.

Daliterna tillhör den lägsta kasten i Nepal. De lever i extrem fattigdom, och saknar ofta identitetsbevis, utbildning och möjligheter att påverka sina liv. Finska Missionssällskapet ger dem hjälp till självhjälp. **1.** En grupp daliter får identitetsbevis. **2.** Daliterna föraktas av högre kaster och gör grovjobben i Nepal. I södra Nepal arbetar de ofta för högre kast, som äger marken. Här samlar de ihop sin andel av skörden, riskorn som fallit på marken. **3.** Sparlånegrupp för kvinnor. **4.** Vattenpump framför en skola, där barnen lär sig läsa och skriva på förskolenivå. Foto: Joanna Lindén-Montes

TIDNINGEN MISSION

Intresserade kan prenumerera gratis på kundtidningen Mission som utkommer fyra gånger i året. Tidningen kan beställas via FMS:s webbplats.

Mission hör till kyrkans och församlingens uppdrag. I EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING sker det i huvudsak genom stöd till den etablerade missionsorganisationen Finska Missionssällskapet (FMS), som bedriver verksamhet i såväl Asien, Sydamerika, Afrika som Europa.

I mars kunde församlingsrådet godkänna de nya avtalen med FMS. Avtalen omfattar stöd för:

- Missionärerna Anna och Bertrand Tikum i Senegal (12 000 €/år)
- Bytvecklingsprojekt i Nepal (8 000 €/år)

Medlen samlas i huvudsak in via försäljning i Missionsboden, basar- och evenemangsintäkter, kollekter och donationer.

Privatpersoner kan stöda FMS:s arbete genom att ge en sporadisk gåva eller genom att bli regelbunden understödare eller fadder.

Info finns på www.finskamissionssallskapet.fi och i broschyrer som tillhandahålls på pastorskansliet i Ekenäs eller betjäningsspunkten i Tenala.

församlingen stöder

BYUTVECKLINGSPROJEKT I NEPAL

I Nepal lever omkring 80 procent av invånarna på jordbruk. Allra fattigast är daliterna och de etniska minoriteterna. Finska Missionssällskapet hjälper där nöden är som störst.

Via projektet får de fattiga byborna identitetsbevis, tillgång till rent vatten, utbildning och möjlighet att försörja sig. Projektet verkar i fem regioner i södra Nepal: Khusumkola, Madi, Tai-wantira, Netragunj och Babiya-Hokala.

Målet med byutvecklingsprojektet är att ge bybor utbildning och annan hjälp så att de själva ska kunna förbättra sina levnadsförhållanden. Detta är ett projekt för den lägsta kasten, daliterna, som p.g.a. sin kast är oberörbara och saknar identitetsbevis, utbildning och har svårt att göra sin röst hörd i samhället.

Projektet verkar i Terain-området i södra Nepal bland jordlösa, marginaliserade människor i ett område med inofficiella bysamhällen. Projektet omfattas av ca 10 000 människor, av vilka de flesta är jordlösa daliter eller hör till etniska minoriteter. Endast ca 2 % av kvinnorna är läskunniga. Flickorna gifts bort när de är unga (13–15 år) och kvinnors och barns hälsotillstånd är dåligt. Matförsörjningen i området är svag och levnadsförhållandena svåra.

Jordbruket producerar årligen matförråd för endast ca tre månaders behov.

Projektets huvudsakliga syfte är att förbättra de marginaliserade dalitsamhällenas ekonomiska och sociala ställning. Syftet är också att förbättra samhällenas möjlighet att delta i sådana beslut som gäller dem själva.

Finska Missionssällskapet utför utvecklingsbiståndsarbetet tillsammans med den lokala medborgarorganisationen Samaritan Uplift Service.

(Källa: FMS)

Indra Paswan bor i Sarlahi i södra Nepal. Hon har lärt sig föda upp höns och fått en startpeng för sin verksamhet. Tack vare stödet kan hon försörja sin familj, som nu har mat på bordet året om. Foto: Hannaleena Pölkki

Byutvecklingsprojektet i Nepal ger resultat – i tjuvarnas by Punarbas har en man vid namn **Jiwan** (dalit) gått en sjuk-skötarutbildning med stöd av FMS. Han har grundat byns första hälsostation och apotek. Foto: Markku Voutilainen

Arbetet ger resultat: PUNARBAS, tjuvarnas by

I åtta år arbetade FMS och Samari Utthan Sewa (SUS) i byn Punarbas. Vid årsskiftet 2014 lämnades arbetet över till lokala organisationer. Namnet Punarbas kommer från det faktum att när samarbetet påbörjades med byn, som omfattade 360 hushåll, satt minst en manlig medlem i 41 av hushållen i fängelse. Brottsligheten var i praktiken byns huvudsakliga näringsgren. Alla bostäder i byn var gräshyddor, ingen hade identitetsbevis, det var brist på rent dricksvatten o.s.v. Kvinnorna täckte också sitt ansikte helt med en duk, eftersom de inte vågade visa det. De kände sig inte heller lika mycket värda som andra människor. Listan kunde göras hur lång som helst.

Människorna i byn var helt beroende av människor från den högre kasten som bodde runt omkring dem. Enligt de senaste uppgifterna, sitter nu bara ett fåtal män i fängelse. Idag har familjerna i byn ordentliga bostäder, nästan alla har identitetsbevis och levnadsförhållandena har förbättrats väldigt mycket. Husen har egna toaletter och det finns många vattenpumpar i byn. Människorna äger också marken själva.

Efter 8 års arbete har en del bybor en syateljé och andra en skönhets-salong. I byn finns flera små butiker, många frukt- och grönsaksodlingar samt gris- och hönsuppfödning. Det nyaste i området är ett bevattningssystem, som förbättrar möjligheterna till grönsaksodling för 150 jordbrukare. I området bor en ung dalit, vars utbildning fick stöd. På den hälsostation som han har grundat, tar han inget vårdarvode alls, utan gör endast en liten vinst på medicinerna. På så sätt förtjänar han ca 3 € per dag.

I området verkar också nuförtiden en liten skola, där barnen i byn går de fyra första åren. Dessutom verkar ett tiotal olika spargrupper och ett andelslag i området.

Människorna i byn är glada över sin förbättrade levnadsstandard, men mest tacksamma är de för att de nu är oberoende av den högre kastens pengar. De upplever starkt att de har fått ett människovärde, som de tidigare inte hade. Kvinnornas ställning i familjen har förbättrats och de har också blivit mindre beroende av sina män. Ingen kvinna täcker längre sitt ansikte när det kommer gäster till byn. Men ännu finns det många problem, såsom diskriminering utanför byn, i ämbetsverk och i skolor.

(Källa: FMS)

I nästa nummer av Mitt i livet presenteras familjen Tikum och deras arbete i Senegal.

I KÖKET med Kjell och Eva

Kjell Wikström är ungdomsarbetsledare i församlingen och gift med Eva Tordera-Nuño.

I KÖKET
är rutan för
amatörkockar med
matlagningsiver och
-intresse. Recepten med
angivna mått är prövade
i det egna köket.
Lycka till!

TAPES är ett roligt koncept och kan bestå av nästan vad som helst. Principen är enkel och genial – många små rätter, helt enkelt. Kan vara rätt arbetsdrygt men visst är det roligt med många olika smaker!

Bjud in vänner – de kan hjälpa med tillredningen!!
Torrt, vitt vin, typ sauvignon blanc eller riesling
passar utmärkt till detta!

Bon profit!

Pa amb tomàquet

(Bröd med tomat)

Vitt bröd (ciabatta eller batong) delas på mitten, rostas lätt och gnuggas med riktigt god, mogen tomat som man delat itu. Vill man kan man gnugga den med en delad vitlöksklyfta innan. Det vanligaste tillbehöret är Pernil (Serranoskinka).

Espàrrecs amb pernil

(Sparris med skinka i ugn)

Kan tillredas med eller utan ost.
Grön sparris bryts, toppdelen används.
Vira en skiva serranoskinka (eller bacon) runt om.
Vill man ha ost kommer den på insidan.
Placera dem i ugnssäker form, ca 10 min i 225 grader.

Xampinyons amb all i julivert

(Champinjoner med persilja och vitlök)

Enkelt och gott! Om man vill undvika att svampen svartnar kan de gnuggas med citron innan stekningen. Champinjoner i stekpannan, fräs tills vatten avdunstat och blanda i en blandning av klippt persilja, pressad vitlök, olivolja (alltid...) och salt. Låt badda en kvart och rör om då och då.

Calamars a la romana

(Friterade bläckfiskringar)

Tina de frysta ringarna och torka dem väl från vatten. Dubbelpanera – först vetemjöl, sedan en frityrsmet. Proportionerna är t.ex. 1 ägg, 2 msk fint vetemjöl, 3 msk ljust öl. Låt frityrsmeten stå en stund i kylskåpet innan användning. Hetta upp olja i en panna/kastrull, prova med en bit vitt bröd och ha alltid ett passande lock till hands om oljan fattar eld... Friterar några minuter. Klart!

Musclos al vapor amb verdure

(Blåmusslor med hack)

Köp musslorna den dagen affären får dem och ät samma dag! Lite lök, peppar, lagerblad och vin i botten på en lagom stor kastrull. Koka upp kraftigt och stjälp i musslorna. När de öppnat sig är de klara – tar inte många sekunder. De som inte öppnat sig eller är trasiga kasseras. Särma musslorna och kasta "övre" skalet. Strö på en blandning av t.ex. finhackad paprika och lök. Klart!

Gambas al ajillo

(STORA räkor med chili och vitlök)

Stora räkor finns att köpa frysta. Tina enligt anvisning. Man kan välja att skala bort allt skal och då försvinner ju en del aktivitet vid bordet. Friterar i en traktör tills färgen ändrat – är de riktigt stora tar det en stund och de skall vändas en gång. Minns locket ifall oljan fattar eld! När de är färdiga tas de upp och blandas med en röra bestående av olja, chili-flingor och vitlök efter smak. Mums!

Äta i Spanien och i detta fall Katalonien handlar om mat och samvaro.

Att äta ensam anses som rätt märkligt.

Den här våren har Minki inlett sitt kyrkvärdsuppdrag i Ekenäs kyrka, efter en tids grannande på om hon över huvud taget skulle fråga. Hon är ju inte församlingsmedlem, inte än, men har trots det hittat sin plats.

MINKI:

Atmosfären här är så god!

Kyrksammanhang är på intet vis främmande för Marie-Louise "Minki" Saxén. Som så många andra växte hon upp med aftonbön och söndagsskola, erfarenheter som blev till trygg basproviant i ryggsäcken för livsresan.

Resan startade på Ekenäs BB i början av 40-talet. Hon lär ha tagit god tid på sig, så pass att barnmorskan, som ansåg att förlossningen framskred väl långsamt, meddelade att hon tänker gå i söndagshögmässan. När hon återkom vid 12-tiden blev det skyndsamt värre. På födelsebeviset står det nämligen att söndagstösen föddes kl. 12.05.

I barndomshemmet vid Långgatan fanns en gårdskar, som hörde hemma i pingstförsamlingen. Han var en av dem som spridde god och trygg atmosfär kring sig. Med honom hade Minki många goda pratstunder som hon minns med värme än idag.

I övrigt förlöpte barn- och ungdomstiden som för många andra; med skriftskola, något läger och ett engagemang i kristliga gymnasistgruppen.

Från personalvård till diakoni

Efter skolan gick Minki Folkhälsans barnsköterskeutbildning, rätt snart kompletterad med sjuksköterskeexamen, jobb på Eira sjukhus och därefter som personalhälsovårdare på ett större företag i Helsingfors.

Sedan kom barnen. Gammal folktro till trots stöter också söndagsbarn på svårigheter och inte heller Minkis familj kom undan. Äldsta sonen föddes för tidigt, hans lungor var inte ännu färdigt utvecklade. Under sin första levnadsvecka genomgick han två operationer och läkarna gav inget hopp för hans del. Idag är han frisk, men den som har upplevt det egna barnets liv hängande på en skör tråd vet något om den sortens ångestfyllda rädsla och känsla av total ensamhet, som föräldrar till sjuka barn måste genomleva. Det första året levde familjen i isolering p.g.a. infektionsrisken.

Det är svårt att se en mening i lidandet men det märkliga är att också där går det att hitta en kraftkälla. Tron gör något med en människa. Så var det för Minki. Det fanns en tillitsfull tro och ett hopp att klamra sig fast vid.

Småningom återgick Minki till förvärvsjobbet, nu som företagshälsovårdare på Folkhälsan. Men längtan fanns att göra något annat.

– För att ta ett första steg anmälde jag mig till en akade-

misk kurs i friskvård. Men kursen torkade in och livet gick vidare, berättar Minki.

Så kom tredje barnet och under mammaledigheten började hon ta pojkarna med till församlingens mamma-barngrupp. Trivseln infann sig direkt, både mamma och barn hade hittat ett meningsfullt sammanhang. När det småningom uppstod ett behov av en vikarierande barn- och familjearbetare i församlingen var det Minki som omgående tackade ja.

Det var så det började, Minkis församlingsuppdrag som innebar att hon slog in på helt nya vägar. Efter vikariatet för barnarbetet i dåvarande Norra svenska församlingen i Helsingfors följde tillfälliga vikariat som diakonissa.

– Församlingens diakonissa Gunvor Sandell blev som en mentor för mig och mycket tack vare hennes uppmuntran gick jag i början av 90-talet den ettåriga utbildningen till diakonissa.

Det blev några trivsamma och högmotiverade år i diakonissjobbet. Men de goda utmaningarna fortsatte komma och i slutet av 90-talet fick Minki chansen att övergå till arbetet som kontraktsprostens sekreterare vid Helsingfors prosteribyrå. Också det blev rika och värdefulla år med ett lärorikt och engagerande jobb i nära samarbete med bl.a. familjerådgivarna.

Vart är vi på väg?

Vi kommer in på diskussionen om religionens roll i dagens värld. Den till synes växande likgiltigheten för traditionella värderingar är något som berör alla som värdesätter dem. Med en vag oro åser man förändringen och undrar vart vi är på väg.

– För de unga är det förvirrande och leder så lätt till extrema beslut. För dem är det en protest mot precis vad som helst att lämna kyrkan. Högaktning för gamla värden är inte längre självklar.

Kristna traditioner har inte samma plats som förr och det är inte enbart unga människor som fattar beslut som kan få mycket mer långtgående effekter än man idag kan ana.

– Jag tror ändå att mångas protester inte specifikt riktas mot tro eller religion utan mot något mer konkret, en person eller ett fenomen. Protesten är onyanserad och drabbar fel mål, tycker Minki.

Minki och Ralf Saxén, Ekenäsbor på deltid som trivs ypperligt i Ekenäs. Foto: privat

Låg tröskel

Tröskeln till församlingen i Ekenäs har varit låg för Minki och maken Ralf. Kanske delvis för att kyrksammanhang under många år var Minkis vardag, men inte bara därför.

– Vi har upplevt att atmosfären i församlingen här i Ekenäs är varm, välkomnande och vänlig. Det är lätt att känna sig hemma i gudstjänsten. Vi har inte upplevt att det finns en tröskel.

Sedan några månader kan Minki kalla sig kyrkvärd. Hon har redan tjänstgjort flera söndagar och ser det också i fortsättningen som en värdefull uppgift. Ralf i sin tur har under våren lett en skrivarkurs för män tillsammans med kyrkoherde Anders Lindström, på Ralfs initiativ.

Det är fullt möjligt att aktivera sig som frivillig i församlingsverksamheten också fast man är medlem i en annan försam-

ling. Många från huvudstadsregionen har som paret Saxén sin andra bostad i Raseborg men är skrivna på annan ort. Det behöver inte utgöra ett hinder för att engagera sig.

För den som vill hitta ett nytt sammanhang är Minkis råd enkelt.

– Man kan alltid besöka någon av gudstjänsterna eller också kan man närma sig församlingen genom att delta i ett av familjecaféerna, en diskussionsgrupp eller i enstaka evenemang. Man avgör själv hur mycket man vill och orkar engagera sig.

Många är rätt upptagna idag och vill kanske inte binda sig till ett långsiktigt uppdrag men man kan delta också sporadiskt, eller komma med initiativ. Och det behöver kanske betonas att man är välkommen att delta i verksamheten också helt utan uppdrag.

Trivsamt och nära

Sedan några år bor alltså Minki och hennes man Ralf tidvis i Ekenäs, i hennes föräldrars lägenhet som de övertog när den blev tom. Till att börja med lät de hyra ut den men i tankarna fanns den med som deras kommande bostad, ”sedan när de blir gamla”.

– Men vi upptäckte rätt snart att nu är vi redan gamla. Det är nu vi skall bo här.

Med åren har tanken på att flytta hit för gott börjat kännas mer och mer angenäm. För Ekenäsflickan Minki finns det numera ingen tvekan och även den inbitne Helsingforsbon Ralf börjar inse fördelarna.

– Här blir man så vänligt bemött och omgivningen är så trivsam. Det är nära till allt och det arrangeras alldeles tillräckligt med intressanta tillställningar och evenemang för att svara mot stimulansbehovet, säger de båda makarna. ■

VILL DU PROVA PÅ ATT VARA KYRKVÄRD?

Som värd har du praktiska uppgifter i kyrkan i samband med gudstjänsten. Du delar ut psalmböcker och gudstjänstordningar och hälsar besökaren välkommen, tänder ljus i förbönen, bär upp kollekt och bjuder kyrkkaffe efteråt. Om du vill kan du också läsa en eller flera av söndagens texter. Dessutom hjälper kyrkvärden till att plocka undan efter gudstjänsten.

Vill du prova på?

Kontaktpersoner

Ekenäs kyrka: kyrkoherde Anders Lindström,
tel. 0400-527 488, e-post: anders.lindstrom@evl.fi

Tenala kyrka: kantor Sofia Lindroos,
tel. 044-755 3600, e-post: sofia.lindroos@evl.fi

Snappertuna kyrka: kaplan Tuija Wilman,
tel. 044-755 3601, e-post: tuija.wilman@evl.fi

Kontaktuppgifter

EKENÄSNEJDENS SVENSKA FÖRSAMLING

www.ekenasnejdensforsamling.fi

Pastorskansliet Ekenäs (vard. 9-13)

019-241 1060

Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

ekenasnejdens.forsamling@evl.fi

Telefax: 019-241 2688

PB 68, 10601 Ekenäs

Betjäningpunkten Tenala (må-to kl. 10-12)

019-245 0550

Sockenv. 13, 10520 Tenala

PERSONAL

Kyrkoherde Anders Lindström	0400-527 488	anders.lindstrom@evl.fi
Kaplan Staffan Söderlund	0400-640 786	staffan.soderlund@evl.fi
Kaplan Tuija Wilman	044-755 3601	tuija.wilman@evl.fi
Kaplan Monica Cleve	044-755 3627	monica.cleve@evl.fi
Församlingspastor/familjerådgivare Ann-Sofi Storbacka	044-300 1707	ann-sofi.storbacka@evl.fi
Kantor (B) Niels Burgmann	044-755 3628	niels.burgmann@evl.fi
Kantor (C) Sofia Lindroos	044-755 3600	sofia.lindroos@evl.fi
Kantor (C) Pia Nygård	044-755 3634	pia.nygard@evl.fi
Diakonissa Carita Englund	040-572 9510	carita.englund@evl.fi
Diakon Nina Fabritius-Ylitalo	040-722 3312	nina.fabritius@evl.fi
Diakon t.f. Sonja Knuts-Söderlund	040-839 6733	sonja-knuts-soderlund@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Kjell Wikström	040-821 5327	kjell.wikstrom@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Tom Blomfelt	040-845 3942	tom.blomfelt@evl.fi
Ungdomsarbetsledare Markus Andersson	044-755 3635	markus.andersson@evl.fi
Ledare för barnverksamheten Helena Hollméus	044-755 3611	helena.hollmerus@evl.fi
Ledare för eftermiddagshemmet Ellen Malvina Qvarnström	0400-291 334	ellen.qvarnstrom@evl.fi
Informatör Yvonne Lindström	044-508 1527	yvonne.lindstrom@evl.fi
Kanslist Marina Åsten	019-241 1060	marina.asten@evl.fi
Kanslist Petra Fagerström	019-241 1060	petra.fagerstrom@evl.fi
Kanslist Karola Forsström	019-245 0550	karola.forsstrom@evl.fi
Värdinna (Ekenäs) Gun-May Ekström	040-567 4616	gun-may.ekstrom@evl.fi
Värdinna (Tenala/Bromarv) Mona Andersson	040-548 4783	mona.andersson@evl.fi
Församlingsmästare (Ekenäs) Håkan Lindroos	040-761 5072	carl-hakan.lindroos@evl.fi
Församlingsmästare (Tenala) Henrik Holmberg	0400-806 137	henrik.holmberg@evl.fi
Församlingsmästare (Bromarv) Karita Lindgård	040-743 6649	karita.lindgard@evl.fi
Församlingsmästare t.f. (Snappertuna) Tove Holmström	044-755 3744	tove.holmstrom@evl.fi
Diakonistödperson (Bromarv) Marianne Strandberg	040-827 4583	

RASEBORGS KYRKLIKA SAMFÄLLIGHET

www.raseborgsforsamlingar.fi

Ekonomikontoret Ekenäs (vard. 9-13)

019-241 1540

Larssonsv. 1, 10600 Ekenäs

Ekonomidirektör

Christer Lindvik

0400-488 374

christer.lindvik@evl.fi

Gravärenden/kremering

Carita Siltanen (chef för begravn.väsentet)

0400-540 022

carita.siltanen@evl.fi

Susanna Määttä (kanslist)

044-755 3603

susanna.maatta@evl.fi

Charlotta Laukkanen (trädgårdsmästare)

040-523 1648

charlotta.laukkanen@evl.fi

Ramsdals lägergård

019-244 8015

Ramsdal, 10820 Lappvik

Nina Asén-Nyman (värdinna)

040-563 8813

nina.asen-nyman@evl.fi

Österby församlingshem

019-241 5293

Rusthållsgr. 2, 10620 Ekenäs

A photograph of a narrow, gravelly path winding through a misty forest. The path is bordered by lush green ferns and other foliage on the left. Tall, dark evergreen trees line the path, their branches shrouded in a soft, white mist. The overall atmosphere is serene and ethereal. A large, white, scalloped-edged border frames the central image and the text within it.

*Låt mig var morgon möta
din trofasthet,
ty jag förtröstar på dig.
Visa mig den väg jag ska gå,
jag sätter mitt hopp till dig.*

Ps. 143:8

*Må Herren vara med dig där du går,
välsigna dig vart du än kommer.
Må han vara nära dig på färden
och välsigna den väg som öppnar
sig framför dig.*

Traditionell keltisk välsignelse

Texterna har valts av Ann-Sofi Storbacka.